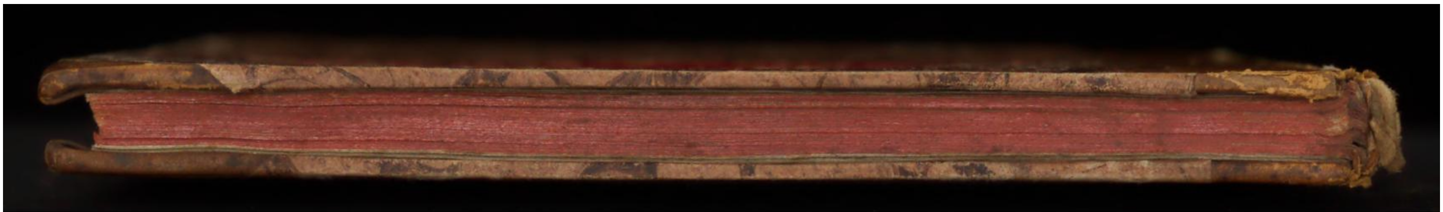
JNNOCENTIUS PAPA.
DEMISERIA CONDITIONIS
HUMANAE S. L. ET A.
DAVENT. PAFFROED.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

~~105~~ ~~168~~
~~g 84 a~~
225 G 52
CA 1018

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Vroeger, om de overeenkomst der letters aan Paffraed te Deventer toegeschreven (vergelijk Virgilii Georgica. Paffr. 1496 in 4o) is dit werk later, te regt, aan Joh. Andriesz[oon] te Haarlem (c. 1486) toegekend

d en mee d.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Incipiũt capl'a opuſculi dnı̄. Innocencij pape de miſeria condicionis humane Et primo prime ptis

Prologus de miſerabili humane condicionis ingreſſu
De vilitate materie d̄ q̄ formatus eſt homo
de cõceptionis infantis et vicio cõceptiõis
Quali cibo cõceptus nutriatur in vtero
de imbecillitate infantis
de dolore partus et ciulatu naſcentis
de nuditate et veſtitu naſcentis
Qualem fructum homo producit
de breuitate huius vite
de incõmodis ſenectutis
de labore mortalium
de ſtudio ſapientum
de varijs hominum ſtudijs
de diuerſis anxietatibus
de miſeria pauperis et diuitis
de miſeria ſeruorum et dominorum
de miſeria continentis et coniugati
de miſeria bonorum et malorum
de hoſtibus hominis
de carcere anime
de breui leticia

Koninklijke Bibliotheek 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

de inopinato dolore
de vicinitate mortis
de terrore ſompniorum
de cõpaſſione
de intollerabilibus egritudinis ſpẽbus
de ſubitis infortunijs
de diuerſis generibus tormentorum
de quodam horrendo facinore
de penis innocentis

Sequntur capl'a ſecunde partis

de culpabili humane condicionis progreſſu
de cupiditate
de iniquis muneribus
de acceptione ꝑſonarum
de vendacione iuſticie
de inſaciabili deſiderio cupidorum
Quare cupidus ſaciari non poteſt
de falſo nomine diuiciarum
Exempla contra cupiditatem
de iniqua poſſeſſione diuiciarum
de licitis opibus
de incertitudine diuiciarum
de ſuperflua ſollicitudine cupidorum
de auaro et cupido

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Cur auaricia dicatur ydolorum ſeruitus
de quibuſdam proprietatibus auari
de gula
Exempla contra gulam
de ebrietate
Exempla contra ebrietatem
de luxuria
de generalitate luxurie
de diuerſis ſpēbus luxurie
de coytu contra naturam
de pena huius ſceleris
de ambicioſo
de nimia concupiā ambitionis
Exemplum de ambicioſo abſolon
Q9 breuis eſt et miſera vita magnatum
de diuerſis proprietatibus ſuperborum
de ſuperbia et caſu luciferi
de arrogancia hominum
de abhominatione ſuperbie
Contra arroganciam ſuperborum
Contra fraudem ambicioſorum
de proprietatibus arrogancium
de ſuperfluo cultu
Contra ſuperfluum ornatum
Q9 plus defertur veſtibus q̄ꝫ virtutibus
de fuſcacione colorum
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Sequntur capl'a tercie partis
de miſerabili humane condicionis egreſſu
de labe et inmundicia cordis
de putredine cadauerum
de triſti memoria dampnatorum
de inutili pnīa reproborum
de ineffabili anguſtia dampnatorum
de igne gehennali
de tenebris inferni
de cōfuſione penarum
de indeficiencia tormentorum
Cur reprobi nūq̄ʒ liberabuntur a penis
Teſtimonia de ſuppliciis eternalibus
de die iudicii
de precedente tribulacione
Qualiter veniet dominus ad iudicium
de potencia ſapiencia et iuſticia iudicis
de extremo diuino iudicio
Q' nichil proderit dampnandis

Libellus de miſeria humane condicio-
nis editus a lothario dyacono cardi-
nali qui poſtea. Innocencius papa .iii.
appellatus eſt Incipit feliciter Prolog'

5

DOmĩo patri kariſſimo pe-
tro diuina dignacõe por-
tuenſi epiſcopo lotarius ĩ-
dign⁹ diacon⁹ grãm in p̃-
ſenti ꝛ gloriã ĩ futuro. Mo
dicũ ocĩ quod int̃ multas
anguſtias nuꝑ ea quã noſ
ti occõne captaui nõ ex toto p̃terijt ocioſũ
:ſꝫ ad dep̃mẽdã ſuꝑbiã que capud ẽ oĩm vici
oꝝ. uilitatẽ huãne cõdicionis interi vtcũqꝫ
deſcripſi. Titulũ autẽ pñtis opuſculi vrõ no
mini dedicaui. rogãs ꝛ poſtulãs vt quod in
eo noſtra diſcrecõ dignũ ĩuenerit. dĩne grẽ
totũ aſcribat. Si vero p̃nitas nr̃a ſuggeſſe
rit: dignitatẽ humane natuẽ x°. fauente de-
ſcribã. ita vt ꝑ hoc humilietur. elat⁹ ꝛ ꝑ illud
humilis exaltetur. De miſerabili huãne cõ
dicõis ingreſſu

QUare de uulua ma-
tris mee egreſſus ſum. vt viderẽ labo
rẽ et dolorẽ ꝛ conſumerẽtur in confuſiõe di-
es mei. Si talia locutus ẽ de ſe ille quem do-
min⁹ ſcificauit in vtero: q̃lia loquar ego de
me quẽ mater mea genuit in pccõ. Heu me
dixerim mr̃ mea quid me genuiſti. filiũ ama
ritudinis et doloris. Quare non in uulua
mortuus ſum. egreſſ⁹ ð vtero nõ ſtati perĩ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Cur exceptus genibꝫ lactatꝰ vbibꝰ . natꝰ in
cōbuſtionem et cibū ignis. Vtinā interfectꝰ
fuiſſem in vtero et fuiſſet michi mater mea
ſepulcrū. ꝛ uulua eiꝰ cōceptꝰ etnꝰ . fuiſſē q̄ſi
n̄ eēm d vtēo trāſlatꝰ ad tumulū. Quis er
go det oculis meis fontē lacrimarū vt ḋflcā
miſerabilē huāne cōdiciōis ingreſſum . cul-
pabilem humane ꝯuerſacionis ꝓgreſſum
dāpnabilem humane diſſolucionis egreſſū
Conſideraui ergo cū lacrimis de q̊ fac-
tus ē homo. quid faciat hō quid futu
rus ſit hō. Sane formatꝰ de terra . cōceptꝰ
in culpa natꝰ ad penā . Agit praua que non
licent. turpia que nō decent. vana q̄ nō expe
diunt. Fiet cibus ignis. eſca vermis . maſſa
putredinis. Exponā planius id: ediſſerā ple
nius. Formatꝰ ē homo de puluere. de cinere
. de luto. ꝛ quod uilius ē de ſpermate ſpurtiſ-
ſimo. Cōceptꝰ in pruritu carnis . in feruore
libidinis. in fetore luxurie. quodqꝫ deterius
ē in labe peccati. Natus ē ad laborē . timorē
. et dolorē. quoqꝫ miſerius ē ad mortē . Agit
praua quibꝫ deū offēdit. offendit ꝓximū. of
fendit ſeipſum. Agit turpia quibꝰ polluit fa-
mā. polluit ꝑſonā. polluit ꝯſcienciā. Agit va
na quibꝫ negligit ſeria. negligit vtilia. negli-

git neceſſaria Fiet cibus ignis q̄ ſemp̄ ardꝫ et erit ĩextinguibilis. eſca v̄mis qui ſemp̄ ro-
dit ꝛ ꝯmedit inmortal'. maſſa putredinis q̄ ſemper fetet et ſordet horribilis

¶ De vilitate materie de q̄ formatus eſt homo

Formauit igit̄ dñs deus hominem de limo t̄re que ceteris vilior ē elementis Plāctas et ſtellas fecit ex igne. flat᷒ ꝛ vētos ex aere piſces et volucres fecit ex aqua. hoī-
nes et iumenta fecit ex terra. Conſiderans ergo homo aquatica. ſe vilem inueniet: ꝯſi-
derans aerea. ſe viliorem agnoſcet. Conſide-
rans ignea. ſe uiliſſimum reputabit: nec au-
debit parificare ſe celeſtibus. nec audebit p̄-
ferre terrenis. quia parem ſe iumentis inue-
niet ſimilem recognoſcet. Unus eſt hoīm et iumentorum interitus. et equa vtriuſqꝫ cō-
dicio et nichil habꝫ homo iumento amplius. De terra orta ſunt et in terrā pariter reuer-
tentur. Verba ſunt iſta non hominis ſed ſa-
pientiſſimi ſalamonis. Quid eſt igit̄ hōni
ſi lutū ꝛ cinis. lutū efficit̄ ex aq̄ ꝛ puluē vtro-
qꝫ manēte. Cinis āt fit ex igne ꝛ ligno vtro-
qꝫ ꝺficiēte Hic ei hō dicit addū Memēto q̄ſo
q̇ ſicut lutū feceris me ꝛ ĩ puluerē reduces me Hic ꝛ d᷒ iq̄t ad hoīꝫ Cinis es ꝛ ĩ cinēꝫ r̄uteris

Comparatus ſum iam ait luto et aſſimula-
tus fauille et cineri. Expꝰſſum miſteriū: ſed
alias exprimendum. q̇d ergo lutū ſuperbis:
de quo pſ̄nis extolleris. Vn̄ cinis gloriaris

Illud forſitan reſpondebis quod adā
ipſe fuit formatus d̓ limo terre. tu au
tē ex huāno corpe procreatus. Ac iˢ fuit for
matus de terra. ſed virgīe tu autē procrea-
tus ex terra ſemine. ſed in mūdo: Quis enī
poteſt facere mundū de inmundo ꝯceptum
ſemine. Quid eſt homo vt inmaculatus ſit
et iuſtus appareat natus de muliere. Ecce
enī iniquitatibus ꝯceptus ſum et in delictis
ꝯcepit me mater mea. Non in vna iniquita-
te tm̄ ſʒ in multis iniq̄tatibʒ nō in vno tātū
delicto ſʒ in multis delictis. In delictis ⁊ ini
quitatibʒ propriis videlʒ et alienis. De ꝯcep
tōe infantis et vicio cōceptionis

Eſt enī duplex ꝯcepcio. vna ſeminum
alia naturarum. Prima fit in ꝯmiſſis 2ª fit ī
ꝯ̄ctis. Parentes cōmittunt in prima. proles
ꝯtrahit in ſecunda. Quis enī neſciat ꝯcubi-
tum eciam ꝯiugalem numquam omnīo cō-
mitti ſine pruritu carnis. ſine feruore libidi
nis. ſine fetore luxurie. vnde ſemina concep
ta fedantur maculātur viciātur. Ex quibus

anima tandē infuſa contrahit labem pecca-
ti. maculam culpe ſordem iniq̄tatis. Sicut
ex uaſe corrupto liquor infuſus corrūpitur
.et pollutum contingens ex ipo ɔtactu pol-
luitur. Habet enī anima tres naturales po-
tencias ſiue tres naturales vires .racionalē
vt diſcernat inter bonū et malū. Iraſcibilē
:vt reſpuat malū. ɔcupiſcibilem vt appetat
bonū. Iſte tres vires trib⁹ appoſitis vicijs
originalit̄ corrūpūtur. Vis racionalis p̄ ig-
norāciā vt non diſcernat inter bonū z malū
.Vis iraſcibilis p̄ iracūdiam. vt reſpuat bo-
num. Vis ɔcupiſcibil' p̄ ɔcupiſcenciā. vt ap-
petat malū. Prima gignit delictū. vltīa pa-
rit peccatū. Media delictū generat z pecca-
tū. Eſt enī delictū non facere faciendū. pec-
catū eſt agere nō agendum. delictū z pecca-
tū. reſpuere bonū. Hec tria vicia contrahūt᷑
ex īrne corrupta. p̄ tres carnales illecebras
In carnali quidem cōmercio racionis ſopi-
tur intuitus vt ignorancia ſeminetur. libidi
nis irritatur pruritus vt iracundia ꝓpaget᷑
:voluptatis ſaciatur affectus vt concupiſcē-
cia ɔtrahatur. hic ē tirannus carnis. lex mē-
broꝝ. fomes peccati. langor nature. pabulū
mortis. ſine quo nullus naſcitur ſine q̄ null⁹

moritur. Qui quandoqꝫ tranſit reatu ſem-
per tamen remanet actu . Si enī dixerimus
qm̄ peccatum non habem⁹ noſipſos ſeduci-
mus et veritas in nobis non eſt . O grauis
neceſſitas et infelix condicio. antequā pecce
mus peccato conſtringimur. et anteq̄ʒ delin
quamus delicto tenemur. Per vnū hominē
pccm̄ in hūc mūdū intrauit. et ꝑ pccm̄ in ho
mines ōnes mors ꝑtrāſijt. An nō pr̄es nr̄i
ꝯmederunt vuā acerbā et dentes filioꝝ ob-
ſtupeſcunt Q̄li cibo ꝯceptus nutrit̄ in vtero

SEd attende quo cibo conceptus . nu-
triatur in corpore . Profecto ſanguīe
menſtruoſo. qui ceſſat in femina. poſt cōcep
tum. vt ex eo conceptus nutriatur in corpo
re Qui fertur eſſe deteſtabilis et inmun-
dus. vt ex eius contactu fruges non germi-
nent. areſcant arbuſta: amittant arbores fe
tus . ſi canes inde ꝯmederint ī rabiem effe-
rantur. Concepti fetus. ex ſemine viciū con
trahunt . ita vt leproſi et elephantici ex hac
corruptione naſcantur. Vnde ſecundum le-
gem moſaycā . Mulier q̄ menſtrua patitur
reputatur in munda et ſiquis ad menſtruā
acceſſerit: iubetur interfici. Ac propter īmū-
diciam menſtruorum iubetur . vt mulier ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

maſculum parit.xl.diebus.Si vero feminā .lxxx.diebus a templi ceſſaret ingreſſu ¶.de

Quare ergo miſero | ībecillitate īfātis

Q data eſt lux et vita hijs qui ſunt ī amaritudine anime.Felices illi q̄ moriūtur antequā oriantur. prius mortē ſencientes . qu ī vitā ſcientes.Quidā enī tā deformes ꝛ prodigioſi naſcuntur ut non homines ſed pocius abhominabiles videantur .quibus forte melius fuiſſet prouiſum:ſi nūquā ꝓdijſſent ad viſum.quoniam ut mōſtra monſtrantur et oſtenduntur oſtentui . Plerique u° diminuti menbris et ſenſibus naſcuntur corrupti . Amicorum triſticia . parentum infamia :verecundia propinquorum. Quid hec particulariter de quibuſdam dixerim cum generaliter omnes ſine ſciencia.ſine verbo.ſine v̓tute naſcamur.flebiles debiles inbecilles.parum a brutis diſtantes.ymmo minus habētes.Nam illa ſtatim ut orta ſunt gradiuntur:nos autem non ſolum erecti pedib⁊ nō incedimus:verum et curuati manibus non reptamus ¶.de dolore virtus et eiulatu

Omnes naſcimur eiulan | naſcentis

tes ut nature miſeriam exprimamus

Maſculus enim recenter natus: dicit a femi-
na.c.dicentes.e.vl'a : quotquot naſcūtur ex
eua. Quid eſt igitur eua niſi heu. at v'rūqz
eſt interieccio dolentis doloris exp̄mēs mag
nitudinem. Hinc enī ante peccatū p̄ma pa-
rens noſtra dicebatur virago. poſt peccatū
eua meruit appellari ex quo ſibi dictū audi-
uit. In dolore paries. Non eſt enī dolor ſi-
cut dolor parturientis. Unde rachel preni-
mio dolore partus interijt et moriens voca
uit nomē filij ſui bennonij id ē filius doloris
. Uxor finees ſubitis doloribus irruentibus
pepit ſimul z p̄ijt. z in ipſo mortis articulo
vocauit filium ſuum. hitaboth. i. ingloriū
vel filiū meroris. Mulier autē vt naufragꝰ
cum parit triſticiam habet Cum vero pepe-
rit maſculum iam non meminit preſſure p
pter gaudium. quia natus eſt homo in mū-
do. Concipit ergo cum immundicia z fetore
. parit cum triſticia et dolore. nutrit cum an
guſtia et labore cuſtodit cum inſtancia et ti
more

De nuditate et veſtitu naſcentis

NUdus egreditur z nudus regreditur
. pauper accedit et pauper r̄cedit. Nu-
dus inquit egreſſus ſum de vtēo mr̄is mee
. et nudus reuertar illuc. Nichil intulimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

in hunc mundū. haut dubium nec auferre
quid poſſimus. Siquis autem non nudus
egreditur: attende quale proferat indumen
tū. turpe dictu. turpius auditu. turpiſſimū
viſu. fedam ſcȝ pelliculam ſanguine cruēta-
tam. Hec eſt illa materia de qua thamar in
geniſi inquit in partu. Quare diuiſa ē pro
te materia: ob hanc cām vocauit nomē filij
ſui phares. i. qd īṫptat diuiſio ¶ Qualē fcēm hō
O vilis condicionis indignitas ꝓducit
O Indigna vilitas humane condiciōis
Herbas et arbores inueſtiga. Ille de ſe pro-
ducunt. flores frondes ⁊ fructus. et tu de te
lendes. pediculos ⁊ lumbricos. Ille deſudāt
oleum et vinum et balſamum. ⁊ tu de te ſpu-
tū. vrinam. ⁊ ſtercus. Ille de ſe ſpirant ſuaui
tatem odoris. ⁊ tu de te reddis abhominaci
onē fetoris. Qualis eſt arbor: talis ē fructꝰ
. Non enim arbor mala fructꝰ bonos face-
re poteſt. Quid eſt igitur homo ſecundum
formam niſi quedam arbor euerſa. cuius ra
dices ſunt crines. truncus eſt capud cum
collo. ſtipes ē pectus cum aluo. rami ſunt
vlne cum tibijs. frondes ſunt digiti cū arti-
culis. hoc ē foliū quod a vēto rapitur. ⁊ ſtipu
la q̄ a ſole ſiccatur ¶ De breuitate huius vite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

IN primordio condicionis huāne nō
gentis annis et amplius hoīnes vixiſ
ſe leguntur. ſed paulatim hoīs vita declinā-
te dixit dominus ad noe. Non permanebit
ſpiritus meus in homine in eternū. quia ca-
ro ē erūt qꝫ dies illiꝰ. cētum viginti annorū
Quod intelligi poteſt tam de termino vite
ꝙ de ſpacio penitendi. Extunc enī rariſſime
leguntur homines plus vixiſſe. Sed cū ma
gis a vita receditur humana dictū eſt a pſal
miſta. Dies annorum nroꝝ in ipīs lxx. anni
Si autē inpotentatibus lxxx. anni plurimū
erit labor et dolor. Nunc autē paucitas die-
rum meoꝝ finietur breui. Dies nrī velociꝰ
tranſeunt: quā a texente tela ſucciditur. Hō
natus de muliere breui viuens tēpore reple
tur multis miſeriīs. qui quaſi flos egreditur
et ꝯteritur et fugit velut umbra et nūquā in
in eodem ſtatu ꝑmanet. Pauci vero nūc ad
l. pauciſſimi ad lx. annos ꝑueniūt

¶. De incō-
modis ſenectutis

SI q̄s autē ad ſe-
nectutē ꝑuenerit: ſtatī cor affligit et
capud ꝯcutit. lāguet ſps. fetet āhelitꝰ. facies
rugat. & ſtatura curuat. caligāt ocli: & vacil-
lāt articuli. naēs effluūt. crines defluunt tre
mit. tremit tactus. et deperit actus. dentes

putreſcunt.et aures ſurdeſcunt. Senex fac
le prouocatur ſed deficile reuocatur.cito cre
dit et tarde diſcredit.tenax et cupidus.t̃ſtis
et querulus.velox ad loquendū·et tard⁹ ad
audiendum.ſed non tardus ad iram.lau-
dat antiquos.ſpernit modernos.vituꝑat
preſentes.et cõmendat p̃teritos.ſuſpirat ꝛ
āxiatur.torquet͛ ꝛ īfirāt͛. Audi poetā. Multa
ſenē circūueniūt īcomoda. Porro nec ſenex
ꝯ iuuorē gloriet͛.nec īſoleſcat iuuenis ꝯ ſenem
:qꝛ.qd ſumus iſte fuit erimus qñqȝ qd hic eſt

De labore mortalium

QUis naſcitur ad volatum. ꝛ homo naſ
citur ad laborem. Cuncti dies eius laborib⁹
et erumpnis pleni ſunt.nec per noctem. nec
per diem requieſcit mens eius et hoc nonne
vanitas. Non eſt quitquam ſine labore ſub
ſole ſine defectu ſublima.ſine vanitate ſub
tempore. Tempus eſt mora motus rerum
mutabilium. vanitas vanitatum inquit ec-
cleſiaſtes et omnia vanitas. O quam varia
ſunt hominis ſtudia quam diuerſa exerci-
cia:vnus eſt tamen omnium finis. et idem
affectus.labor et afflictio ſpiritus. Ocupa-
cio magna creata eſt omnibus hominibus
et iugum graue ſuper filios ade. a dic exit⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

a die exitus de ventre matris eorū uſqȝ in
Diem ſepulture ¶ De ſtudijs ſapientū
Perſcrutentur ſapientes et inueſtigēt
alta celi.lata terre.profunda maris .ꝺ ſingu
lis diſputent.de cunctis ꝑtractēt .diſcāt ſem
ꝑ aut doceant : et quid ex hac occupacione
niſi laborem et dolorem et afflictionē ſpiri-
tus invenient: Nouerat experimento q̄ dix-
erat.dedi cor meū,vt ſcirem prudēciam atqȝ
doctrinā.errores et ſtulticiā . et agnoui qꝺ
eſſet labor et afflictio ſpiritꝰ .eo qꝺ in multa
ſapiencia multa ſit indignacio . et qui addit
ſcienciam:addit et dolorē ¶ Licet cuī opte-
at indagantē inſudare vigilijs et inuigilare
ſudoribꝰ:vix tn̄ ē q̄tq̄ȝ tā vile.tā facile qꝺ ad
ple nū ītelligat.ad liq̄dū cōprehēdat.niſi for
ſan illud ſciatur ꝑfecte qꝛ nichil ſcitur ꝑfecte
.quamq̄ȝ ex hoc inſolubilis redargucio cōſe-
quatur.Quoniā corpus qꝺ corrūpitur ag-
grauat animam.et deprimit terrena inhabi
tacio ſenſum multa cogitātē.Audi q̄d ſuper
hoc ſenciat ſalamō.Cuncte res ꝺficiles non
p̄t hō eas explicare ſmone . Eſt homo cuiꝰ
noctibus ac diebus ſompnum non capit o-
culus et nullam operum dei poteſt inuenire

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

inuenire racionem. et quanto plus labora-
uerit ad querendū: tanto minus inueniet
Deficiūt ergo ſcrutantes ſcrutiniū. quoniā
accedet homo ad cor altū et exaltabitur deꝰ
.Perſcrutator enim maieſtatis opprimetur
a glīa: ꝛ qui magis intelligit magis dubitat
.et ille videtur plꝰ ſapē q̄ plꝰ deſipit. Pars
ergo ſciencie eſt ſcire q̄ neſcias. Fecit autem
dominus hominē rectum ꝛ ipſe inmiſcuit ſe
īfinitis queſtionibꝫ ¶ dē varijs hoīm ſtudijs

Currunt qꝫ diſcurrunt mortales ꝑ ſe-
pes ꝛ ſemitas. aſcendunt montes et
tranſcendūt colles. tranſuolant alpes ꝛ ꝑuo
lant rupes. tranſgrediuntur foueas ꝛ ingre
diuntur cauernas. rimātur viſcera terre: ꝓ-
funda maris. incerta fluminū opaca nemo-
rū. in uia ſolitudinis Exponunt ſe ventis et
imbribꝰ. tonitruis. et fulmībꝫ fluctibꝫ ꝛ pro-
cellis. ruinis et precipicijs. Metalla cedunt
et conflant. lapides ſculpunt et poliunt. lig
na ſcindunt et dolant. telas ordiunt ꝛ texūt
.veſtes incidunt et ꝯſumit edificāt domos
et plantant ortos. excolunt agros et paſti-
nant vineas. ſuccedunt clibanos extruunt
molendina. piſcantur venantur et aucupan
tur meditantur ꝛ cogitant. conſiliantur ꝛ or

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

et ordinant.q̄rclantur et litigant.diripiunt
et furantur:decipiūt et mercatur.ↄtendunt
et p̄cliantur.et innumera talia:ut opes cō-
gregent q̄ſtus mľtiplicent et lucra ſectētur
.ut honores acquirant dignitates extollant
.et poteſtates extendant.Et hoc quoqꝫ la-
bor et afflictio ſpiritus et mentis.ſi michi n̄
creditur:ſalamoni credatur:Magnificaui ī-
quit opa mea.edificaui michi domos ⁊ plan
taui vineas.feci michi ortos et pomeria ⁊ cō
ſeui cuncti generis arboribꝫ.Extruxi michi
piſcinas aquarum ut irrigarent ſiluā ligno-
rū germinanciū.poſſedi et filias ⁊ filios.ſer-
uos ⁊ ancillas multam qꝫ familiā habui.ar-
menta quoqꝫ et magnos ouiū greges.ultra
omnes qui fuerūt ante me ī ihrl'm.Coacer-
uaui michi argētū et aurū.et ſubſtancias re
gū ⁊ ꝓuinciaꝝ.feci michi cātores ⁊ cantatri
ces et delicias filioꝝ hoīm.ciphos et ureco-
los ī miſterio ad vina fūdēda.⁊ ſupgreſſus
ſum opibꝰ.oēs q̇ fuerūt an̄ me in ihrl'm.Cū-
qꝫ me cōuertiſſem ad uniuerſa q̄ fecerūt ma
nꝰ mee ⁊ ad laboēs q̇bꝫ fruſtra ſudaueram.vi-
di ī oībꝫ vāitatē ⁊ afflictiōez et nichil p̄manc-
re ſub ſole

De diuerſis anxieta-tibus

O Quanta mortales agit

anxietas affligit cura. moleſtat ſolicitudo .metus exterret timor ꝯcutit .honor obducit dolor affligit.ꝯturbat triſticia. cōtriſtat turbacio.pauper et diues:ſeruus et dominus .coniugatus et continens: omnes mundanis cruciatibꝫ affliguntur.et mundanis afflictionibꝫ cruciantur:experto crede magiſtro. Si impius inquit fuero:ue michi ē. Si iuſtus nō leuabo capud :ſaturatus afflictione et miſeria

De miſeria pauperis et diuitis

PAuperes premūtur inedia :cruciātur erūpna.fame.ſiti.frigorē.uuditate.uileſcūt et tabeſcunt. ſpernuntur et ꝯfundūtur .O miſerabilis condicio mendicantis. Si petit:pudore confūditur. Si non egeſtate conſumitur:ſed ut mendicet neceſſitate cōpellitur. Deum cauſatur iniquum : eo quod recte diuidat.proximum criminatur malignum: quia non plene ſubuenit : indignatur .murmurat :et imprecatur. Audi ſuper hoc ſentenciam ſapientis. Melius eſt mori quā indigere. Eciam proximo ſuo odioſus erit pauper. Omnes dies pauperis mali fratres hominis pauperis oderunt eum. Inſuper amici procul receſſerūt ab eo. Cū fueris felix multos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

numerabis amicos. Tp̄a ſi fuerint nubila :ſolus eris Proch dolor ſcđm fortunam eſti mat ꝑſona. cū potius ſcđm ꝑſonam eſtiman da ſit fortuna Tam bonus reputatur ut di ues. tam malus ut pauꝑ. tum potius tā di- ues reputandus ſit ut bonus. tam pauꝑ ut malus. Diues autē ſuꝑfluitate reſoluitur: ꝛ iactācia effrenatur. Currit ad libitū corruit in illicitū ꝛ fuerit inſtrumēta penarum que fuerant oblectamēta culpaꝝ. Labor eciā in acq̇rēdo. timor in poſſidēdo dolor in amitten do. mētē ei⁹ ſemꝑ fatigat ſollicitat ꝛ affligit .Ubi ē theſaurus ſuus: ibi ē et cor ſuū ſed de hoc plenius in ꝯſequētibꝫ

De miſeria ſuorū

SEruus minis terretur ā ga ꝛ dn̄o ꝛ rūs fatigatur: plagis afficitur. opib⁹ ſpoliatur. Quas ſi nō habꝫ ꝯpellitur habere .et ſi habet: cogitur nō habē. Culpa domini :ſerui pena. Culpa ſerui dn̄i preda. Quicq̇d delirāt reges plectuntur achiui. Uenacio le- onis onagar in heremo. ſic paſcua diuicum paupēs O extrema condicio ſeruitutis. Na- tā nāqꝫ liberos genuit. ſꝫ fortuna ſeruos cō ſtituit. Seruus cogitur pati. ꝛ nemo cōpa ti tur. Dolore cōpellitur ꝛ nemo cōdolere per mittitur. Sic ip̄e nō ſu⁹ ē. ꝛ nēo ſibi. Miſeri

qui caſtra ſecuntur:quia miſerum eſt aliena
DOminus autē ſi cru viuere quadra
delis eſt:contingat eum vereri ꝓpter
nequiciā ſubiectoꝝ.Si mitis eſt:cōtingat il
lum contempni propter inſolēciam ſubdi-
toꝝ.Seuum ergo metus affligit.⁊ manſue
tum vilitas paruipendit.Nā crudelitas pa-
rit odium.et nimia familiaritas parit ꝯtēp-
tum Familiaris eum cura ſemꝑ fatigat et
domeſtica ſollicitudo moleſtat . Oportet eī
eū ſemꝑ eſſe paratum vbiqꝫ munitū vt ma-
lignanciū inſidias poſſit precauere.oppug-
nancium iniurias propulſare.hoſtes cōtere
re.ciues tueri.Nec ſufficit diei malicia ſua.ſꝫ
dies diei eructat et nox nocti ſollicitudinem
indicat.Dies ergo laborioſi ducūtur.⁊ noc-
tes expēdūtur.in ſopnes ¶ De miſeria ꝯtinē-
tis ⁊ ꝯiugati
NOn poteſt ignis nō vre-
re.poteſt caro nō cōcupiſcere .q̄ quan
tūcūꝫ premetur nūquā tamē poteſt iebuſe?
:ille expelli.Nā licet expellas furta:tamē vſ-
qꝫ recurret.Nō ōnes capiūt verbū iſtud:ſed
qui poteſt capere capiat Vnde ipſe dn̄s cū
de ceteris pōtificalib? indumentis iuſſiſſet
moyſi vt aarō et filios eius veſtiret:de ſolis
feminalibus nō precepit:ſed ait.Cū ingredi

entur teſtimonij tabernaculum. Sed apoſ-
tolus inquit. Nolite fraudari adinuicē niſi
forte ex cōſenſu ad tēpus vt vacetis oraciōi
. et iterū reuertimini īidipſum ne tēptet vos
diabolus propter īcōtinenciam veſtrā. Me-
lius eſt enim nubere ꝙ vri. Pugnat ergo cō
tra ꝯtinenciam noſtrā angelus ſathane qui
carnalit᷑ ſtimulat et grauiter colaphizat. Ig
nē nature ſuggeſtionis flatu ſuccendit. ma-
teriam apponit. facultatē tribuit. ⁊ oportuni-
tatē miniſtrat. Pugnat eciā ſpecies q̄ ſubi-
to viſa facile concupiſcitur. vnde dauid poſt
meridiem cū deambulaſſet in ſolario dom⁹
regie videns ex aduerſo betſabeam ſe leuan
tem. erat enī pulcra valde miſit et tulit eam
et dormiuit cū ea ¶ Porro: q̄ cum vxore eſt
ſollicitus ē que ſunt mundi et diuiſus ē. Diſ
trahitur enī ꝑ multas anguſtias in varias
ſollicitudines diſſecatur: vt filijs et vxori fa-
mulis et ancillis neceſſaria q̄rat. et subminiſ
tret. Tribulacionē ergo carnis habet huiuſ
modi Vxor concendit habere p̄ciosum or-
natū. et variam ſuppellectilem. vt pluris ſit
ſepe cultus vxoris. quā ſenſus mariti. Alio-
quin ꝑ noctes et dies ſuſpirat. garrit ⁊ mur-
murat. Tria ſunt que non ſinunt hominem

in domo manere. Fumus et ſtillicidum ꝫ ma
la vxoꝛ. Jlla inquit oꝛnacioꝛ ꝓcedit in pupli
cum. hec ab omnibus honoꝛatur. Ego miſe
ra in conuentu feminarũ ſola dſpicioꝛ. a cũc
tis contempnoꝛ. Sola vult diligi. ſola lauda
ri. alterius amoꝛẽ: ſuũ aſſerit odium: alteri⁹
laudẽ ſuũ dedecus ſuſpicatur. Amãdũ ẽ õne
quod diligit. Odiendũ eſt om̃e quod ſpnit
. vincere vult ſed vinci nõ valet. famulari nõ
patitur. ſed dñari molitur. Cuncta vult poſ-
ſe et nichil nõ poſſe. Si pulcra fueit facile a-
damatur. ſi feda: facile concupiſcitur. ſed dif
ficile cuſtoditur. quod a multis diligitur. et
moleſtum eſt poſſidere quod nemo digna-
tur habere. Alius foꝛma. alius ingenio. ali⁹
fetecĳs. ali⁹ libertate ſollicitat. et ſic aliqua
parte capitur quod vndiqꝫ laceſſitur. Equ⁹
et aſinus. bos canis. veſtis et lectulus. calix
et vrceolus preparatur. et poſtea compara-
tur: ſponſa tamen vix oſtenditur. ne prius
diſpliceat quam ducatur. Qualiſcumqꝫ ca-
ſus obuenerit: neceſſario eſt habenda. Si
egra-ſi fatua. ſi ſupırba. Si quantumlibet
vicioſa eſt: propter ſolam foꝛnicacionem po
teſt vxoꝛ a viro dimitti. nec dimittens aliam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

aliam poteſt ducere .nec dimiſſa alijs poteſt
copulari. Nam quicũqz dimiſerit vxorẽ ſu-
ã .niſi ob fornicationẽ et aliam duxerit: me-
chatur: Quod ſi vxor a viro diſceſſerit: ma-
nere debet innupta. aut viro ſuo reconcilia-
ri. Similiter ſi vir diſceſcerit ab vxore. Gra-
ue enĩ ẽ pōdꝰ cõiugij. Nã ſtultus et impius
eſt ꝙ tenet adulterã. ꝛ patronus eſt turpidĩs
.qui telat crimen vxoris. Si dimittit adulte
ram. abſqz ſui culpa punitur. quoniã illa vi-
uente cogitur cõtinere. propter qꝺ diſcipuli
dixerunt xp̃o. Sicã hominis eſt talis ſuper
terram cũ vxore nubere nõ expedit. Quis
vmquam equanimiter potuit ſuſtinere riua
lem: Sola ſuſpicio zelotipum vehemẽt af-
fligit. Nam licet ſcriptum ſit. erũt inqͥt duo
in carne vna: zelus tñ vniri duos in carne
vna non patit ¶ .d miſeria bonoꝝ ꝛ malorũ

Non eſt impijs gaudere dicit dominꝰ
quia per que peccat homo per hec et
torquetur. vermis conſciencie non morie-
tur. et ignis racionis non extinguetur. vidi
enim eos qui operantur iniquitatem et ſe-
minant dolores et metunt eos. flante deo
perijſſe et ſpiritu oris eius eſſe cõſomptos
. Superbia inflat. inuidia rodit. auaricia ſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

mulat.ira ſuccendit.angit gula.diſſoluit lux
uria:ligat mendacium.maculat homicidiū
.ſic et alia uicioꝝ portenta.ut que ſunt homi-
ni oblectamenta peccandi: deo ſint inſtru-
menta puniendi. Inuidus alterius marceſ-
ſit rebus opimis.vicium enī corrūpit natu-
rā aplo teſtante qui ait. Quia euanuerunt
in cogitationibꝰ ſuis. Obſcuratū eſt inſipi-
ens cor eoꝝ.propter quod tradidit illos deꝰ
in reprobū ſenſum ut faciant que nō cōueni
unt. Sed qui pie volunt viuere in xpo: pſe-
cutiones paciuntur. Sci namque ludibria
et verba experti.inſup et vincula z carceres
lapidati ſunt.temptati ſunt ſecti ſunt in oc-
ciſione gladij mortui pro xpo. Circuierunt ī
melocis. in pellibus caprinis. egentes. an-
guſtiati.afflicti. quibus non erat mundus
. In ſolitudinibus errantes in montibus et
in ſpeluncis.in cauernis terre.periculis flu-
minum.periculis latronum.periculis ex gē
tibus periculis ex genere.periculis in ciuita
te.periculis in falſis fratribus. In labore et
erumpna.in vigilijs multis. Iuſtus enī ab-
neget ſemetipſum crucifigens menbra ſua
cum concupiſcencijs et vicijs.ut ſibi mundꝰ
crucifixus ſit et ipſe mundo. Non habet hic

ciuitatem manentem ſed futuram inquirit
.ſuſtinet ſcl'm tamquam exilium . clauſus in
corpe tamq̃ȝ in carcere . Incola inquit ego
ſum in terra:et peregrinus ſicut oẽs patres
mei.remitte michi ut refrigerer priuſquam
abeam et amplius non ero. Heu michi qꝛ in
colatus meus ꝓlongatus eſt.habitaui cum
habitantibus cedar multũ ĩcola fuit anima
mea.Et apl's ait.Quis infirmatur et ego
non infirmor?Quis ſcandalizatur ꝛ ego nõ
uror?Nam peccã ꝓximorum frixorium ſunt
iuſtorum.hoc eſt enim irriguũ quod caleph
axe filie ſue dedit in dotẽ De hoſtibꝰ hoĩs
Ilicia eſt uita hominis ſuper terram
an nõ uẽ milicia cũ mĺtiplices hoſtes
ũdiqȝ ſꝑ ĩſidiẽt ut capiãt.ꝑſequant̃.ꝛ ꝑimãt
.Demõ ꝛ hõ.mũdꝰ et caro.Demõ cũ uicijs
.homo cũ beſtijs.mundus cũ elementis.ca=
ro cũ ſenſibus.Caro namqȝ concupiſcit ad=
uerſus ſpiritum.ſpiritus aduerſus carnẽ.ue
rum non ẽ nobis colluctacõ aduerſus carnẽ
.ſed aduerſus ſpiritualia nequicie in celeſti=
bus.et aduerſus rectores tenebrarum .Ad=
uerſarius enim noſter diabolus tamquam
leo rugiens circuit querens quem deuoret
.Attenduntur tela ignea nequiſſimi hoſtis

.mors ingreditur per feneſtras .oculus ani
niam depredatur.pugnat orbis terrarum con
tra inſenſatos.gens contra gentē.et regnū
aduerſus regnū.et terremotus magni per lo-
ca . et peſtilencie fames . terrores que de celo
.tempeſtates et tonitrua.Terra producit ſpi
nas et tribulos.aqua procellas et fluct9.aer
tempeſtates et tonitrua.ignis corruſcatio-
nes et fulgura.Maledicta inquit terra ī ope
re tuo . ſpinas et tribulos germinabit tibi . In
ſudore vultus tui veſceris pane tuo.donec r̄
uertaris in terrā.quia terra es .et in terrā ibis
. Ingrediatur aper de ſilua et ſingularis fe-
rus depaſcitur. lup9 et pardus et leo.tigris
et onager.cocodrillus.et grifus .ſerpens et
coluber . baſiliſcus et aſpis ceraſtes et draco
.ſcorpiões et vipere.pediculi et cinipħes.muſ
ce ſcrabones et veſpe :piſces et volucres. Nā
qui creati ſumus vt domīare9 piſcib9 maris
et volatilib9 celi.et vniuerſis animātib9 que
moriuntur in terra .nunc damur illis in eſcā
.damur in predam.Scriptum eſt enim.Dē
tes beſtiarum inmittam in eos cum furore
trahencium ſuper terram ¶.De carcere
anime

INfelix ego homo quis me liberabit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

de corpore mortis huius: verba ſunt apoſto
li. Certe non wlt educi de carcere q̄ nō vult
exire d̄ corpore: Nā carcer aīe corpus eſt. de
quo pſalmiſta. Educ de carcere aīam ad cō-
fitendū nomini tuo. Nuſquā enī q̄es ꝫ trāſ-
quillitas. nuſquam pax et ſecuritas. vbiqꝫ ti
mor. et tremor. vbiqꝫ labor et dolor. caro dū
viuit dolebit. et anima ſuꝑ ſemetipſā lugebat

De breui leticia hui⁹ vite

Quis vnqꝫ l' unicam diem totam deduxit in ſua d̄-
lectatione iocundam. quē in aliqua ꝑte rea-
tus conſcientie vel impetus ire vel mot⁹ cō
cupiſentie non turbauerit: quem liuor inui-
die vel ardor auaricie vel timor ſuꝑbie non
vexauerit: q̄ꝫ aliqua iactura vl' offenſa l' con-
paſſio non cōmouerit. quē deniqꝫ viſus l' au
ditus l' act⁹ aliq̄s nō offēderit: Rara auis in
terris nigro ſimilima cigno. audi ſuper hoc
ſententiā ſapientis. A mane vſqꝫ ad veſperꝫ
mutabitur temp⁹. Cogitaciones vane ſibi
ſuccedunt. et mēs rapitur in diuerſa. Tenēt
tympanū et cytharā. et gaudent ad ſonitū
organi: ducūt in bonis dies ſuos et inpunc-
to ad infernum deſcendunt

De inopinato dolore

Semꝑ enim mundane leticie triſticia

repentina ſuccedit: ꝛ quod incepit a gaudio
deſinit in merore. Mundana quippe felici-
tas multis amaritudinibus eſt reperſa. No
uerat ille qui dixerat. Riſus dolore miſcebi-
tur. et extrema gaudij luct⁹ occupat. Experti
ſunt et liberi iob qui cū cōmederent et bibe-
rent vinū in domo fratris ſui pͥmogeniti: re
pente vehementer irruit ventus a regione
deſerti. et concuſſit quatuor angulos domus
que cum corruit vniuerſos oppreſſit. Meri
to igitur pr̄ dicebat. verſa eſt in luctū cythe-
ra mea et organū meum in vocem flentium
Melius eſt enī ire ad domū luctus quam
ad domū conuiuij. Salubre conſiliū In die
bonoꝝ non immemor ſis maloꝝ Memo-
rare nouiſſima tua et in eťnū non peccabis

De vicinitate mortis

Semper vlti
mus dies primus. et nūquā pͥmus vl
timus reputatur. Cū tn̄ ita viuere deceat
tamquā mori ſemꝑ oporteat. Scriptum eſt
enī. Memor eſto qꝛ nō tardat mors. tēpus
preterit. mors appropinquat. Mille anni an
te oculos morientis tamquā dies heſterna
que preterijt. ſꝑ enī futura naſcūtur et pſen
tia moriuntur. Morimur ergo dū viuimus
et tunc tantum deſinimus mori. viuere cū d

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

ſiminus. Melius eſt ergo mori vite quã vi-
uere morti. quia nichil eſt mortalis vita niſi
mors viuens. Unde ſalomon . laudaui ma-
gis mortuos ꝙ̃ viuentes. et vtroqꝫ feliciorẽ
iudicaui q̃ nondum natus ẽ. nec videt mala
que ſub celo ſunt. Vita velocit᷑ fugit. retineri
non valet. Mors autẽ inſtanter occurrit et
impediri nõ poteſt. Hoc ẽ illud mirabile qđ
quanto plus creſcit. tanto magis decreſcit
. quia quãto pl⁹ vita ꝓcedit. tãto magis ad
mortem accedit ¶. de terrore ſompniorum

TEmpus quod quieti cõceſſum ẽ: nõ
conceditur eſſe quietum. nã terrent
ſompnia. viſiones conturbant. et licet non
ſint in veritate triſtia vel terribilia ſeu labo-
rioſa que ſompniantur ſompniãtes: tamen
in veritate triſtantur. terrent et fatigãt i tã-
tum vt dormientes aliquando lacrimentur
et vigilantes ſepiſſime conturbentur. Si ve
ro iocundũ quid viderit: nichilominus ꝛ vi
gilantes triſtantur tamquam illud amiſerit
. Aduerte ſup h᷑ q̄đ dicat eliphas themãites
. In horrore viſionis nocturne quando ſolꝫ
ſopor occupaẽ hoĩes: pauor me tenuit ꝛ tre-
mor et omnia oſſa mea perterita ſunt. et ẽ
ſp̄s me preſente tranſiret inhorruerunt pili

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

carnis mee. Conſidera iob dicentem. Si dix-
ero conſolabit me lectulus meus et reucla-
bor loquens mecum in ſtratu meo. terrebis
me per ſompnia:et viſiones horrore cõcu-
ties. Nabugodonoſor ſompniũ vidit quod
eũ mala pterruit. viſiones capitis eius con-
turbauerunt eum. Multas curas ſequũtur
ſompnia. et vbi multa ſompnia plurime va-
nitates. multos errare fecerunt et exciderũt
ſpantes in illis. Apparent enĩ frequenter in
ſompnijs turpes ymaginaciones ex quib⁹
nõ ſolũ corpus polluitur. ſed anima macula
tur. vnde dñs in leuitico. Si ſit inquit inter
vos homo qui nocturno pollutus ſit ſomp-
nio egrediatur extra caſtra. et non reuerta-
tur priuſquam lauetur aqua. et poſt ſolis oc
caſum regrediatur in caſtra

De compaſſione

Quanto dolore conturbamur : quanto tremore concutimur cum dampna amicorum ſenti-
mus. cum parentum pericula formidamus
:plus interdum ſanus formidine quam in
firmus egritudine perturbatur. plus hõ vo

luntarius affectu doloris. q̄s is inuitus af‑
fectu languoris affligit. Uer͞ē enī illud po
eticum. res eſt ſolliciti plena timoris amor
. Cuius pectus tam ferreū. cui⁹ cor tam lapi
deum vt gemitus nō exprimat. lacrimas nō
effundat. cum proximi vel amici morbū vel inte‑
ritū intuetur. vt pacienti nō cōpaciatur: et
dolenti nō condoleat. Ipſe ihēſus cū vidiſſz
mariam et iudeos qui cū ea venerāt ad mo‑
numentū plorātes infremuit ſpū. turbauit
ſemetipm et lacrimatus eſt. ſed eo poci⁹ q̄d
mortuum ad vite miſerias reuocabat. Sci‑
at enī culpabiliter durū. et dure culpabilem
qui corporalē amici ſui mortē deplorat z ſpi‑
ritualem anime ſue mortē non deflet ¶ Q̄
innumerabiles ſunt ſpēs egritudinū
Q ndum a ſctis tot egritudinum ge‑
nera tot ſpēs paſſionū phiſicalis induſtria
poterit indagare: quot humane fragilitas
potuit ſuſtinere. Tollerabilem dixeri intolle
rantiā morboꝝ aut intollerabilē dixeri tolle
rātiā. Melius ut^{m} qz ꝯiūxerim. Nā et tolle‑
rabilis eſt ꝑpter paciendi neceſſitatem. et
ītollerabilis propter paſſionis acerbitatem
. De die in diem magis ac magis humana

natura corrumpitur ita quod multa fuerunt
olim experimēta ſalubria que propꝫ defectū
ipſius hodie ſunt mortifera. Senuit iā mū-
dus vterqꝫ macrocoſmus ⁊ microcoſmꝰ. et
quanto ꝓlixius vtriuſqꝫ ſenectus ꝓducitur
: tanto deterius vtriuſqꝫ natura turbatur.

S Ubito cū nō ¶. d̄ ſubitis infortunijs
ſuſpicatur infortuniū accidit. calami-
tas irruit. morbus inuadit. mors intercipit
quā nullus euadit. Ergo ne glꝰeris in craſti
nū Ignoras enī qd pariat ſuꝑuentura dies
Neſcit hō finem ſuū. ſed ſicut piſces capiū
tur hamo. et ſicut cōprehēdūtur aues laq̄o
: ita capiuntur homines tempore malo cum
eis extimplo ſuꝑuenerit ¶. de diuerſis gene

Q Uid dicā de miſeris ribꝰ tormētorū
qui ꝑ innumera tormentoꝝ genera ꝑ
imnuntur ceduntur fuſtibꝰ. ⁊ gladijs iugu-
lātur. cremantur flammis. ⁊ lapidibus obru
untur. diſcrepuntur vngulis et patibilis ſuſ
penduntur: torquentur vnguibus. et ſcorpi
onibus flagellātur: artantur viculis et laq̄-
is ſuggillantur. Detruduntur carceribꝰ ⁊ ie
iunijs macerantur: diſtrahuntur et precipi-
tantur. ſubmergūtur et ſuffodiūtꝫ. Qui ad
mortē: ad mortē ⁊ q̇ ad gladiū ad gladium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

.qui ad famem ad famem.et qui ad captiui-
tatem ad captiuitatem . crudele iudiciũ . in
mane ſupplicium.triſte ſpectaculũ :dantur ĩ
eſcam volatilibus celi.beſtijs terre .piſcibus
maris:Heu heu miſere matres que tã ĩfeli-
ces filios genuiſtis Cō q̄d horrēdo facinore
Illud hic horribile facimus libet inſere
re quod ioſephus de iudaica obſidiōe
deſcribit.Mulier quedã facultatibus et ge-
nere nobilis cum cetera multitudine que cō
fluxerat ieroſolimis ꝯmunem cũ omnibꝰ ob-
ſidionis caſum ferebat huius reliquas facul
tates quas de domo in vrbem conuexerat
.tiranni penitus inuaſerunt .Si quid vero
reliquiarum in magnis opibus fuerat . qui-
bus victum cotidianũ pertenuem duceret
.irruentes per momenta predonum ſatelli-
tes rapiebant.pro quibus ingens mulierem
indignacio quaſi quedam inſania fatigabat
.ita vt interdum predones innecem ſui ma-
ledictis et ꝯuicijs inſtigaret.Uerum cũ nec
irritatus quiſquã nec miſeratus illã perime
ret.et ſi quid forte tibi fuiſſet ab illa queſitũ
id alijs quereretur nec iam vſquam fieret co-
pia requirendi : fames autem dira viſceri-
bus inſiſteret ad medullis . et ad furorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

furorem iam fames inedia. perurgeret peſ-
ſimus vſa conſilijs contra iam ip̄a armatur
iura nature. Erat enī ſub vberibus paruulꝰ
quem añ oculos ferens inquit. O infelicis
mrīs infelicior fili. in bello fame ac diſcerpti-
one predonū cui te reſeruabo? Nā et ſi vita
poſſit ſperari iugo tamē romane ſeruitutis
urgemur. Veni ergo minare eſto mē cibus
: predonibus furor. ſeculis fabula. q̄ ſola de-
erat cladibꝰ iudeoꝝ. Et hec cū dixiſſet: ꝓti-
nus filiū ſuum iugulauit. Tunc demū igni
ſuppoſitum torret. et mediū quidē conſumit
. et medium ſeruet obtectū. Et ecce ꝯfeſtim
predones irruerunt ꝯbuſte carnis odore cō-
cepto. mortem minant̄ niſi ſine mora cibos
quos paratos ſenſerant demōſtraret. Tū il
la partē inquit optimā nobis reſeruaui. Et
cōtinuo que ſuperfuerant menbra detexit ī-
fantis. Ac illos repente ingens horror inua
ſit ⁊ in manis. et quāuis aī dirigueret vox eſt
faucibus intercluſa. Illa vero truci vultu. et
ipſis iam truculencio p̄donibus. meus in-
q̄t hic filiꝰ meꝰ hic ptꝰ ē ⁊ meū ē hoc facinꝰ edite ⁊
ꝯmedite. Nā ego prior ꝯmedi q̄ genui Nolite
vos effici ā mr̄e religioſores ā femīa molliores
Qđ ſi vos pietas vicit ⁊ meos exectramini

cibos: ego que iam talibus paſta ſum: ego
iterũ hõs paſcar. Poſt hec illi territi tremẽ-
tes qꝫ diſcedunt. qui hoc ſolum ex oĩb⁹ facul
tatibus miſere matri cibum reliquerãt ¶ De
NEmo ſe confidat pena innocentis
expertem a pena. q̇ ſe non nouit innu-
nẽ a culpa. Qui ſtat: videat ne cadat. Nã ſe-
pe dãpnatur innocens ꝛ nocens abſoluitur
.pius punitur et ĩpi⁹ liberatur. Hodie vir
quietus inutilis. vir religioſus ypocrita .vir
ſimplex fatuus reputatur. Deridetur enim
iuſti ſimplicitas. lãpas ꝯtẽpta apud cogita-
tiones diuitum ¶ 2ª pars de culpabili huã-
TRia maxime ne ꝯdicõis ꝓgreſſu
hoĩes ſolent affectare. opes. volupta-
tes honores. De opibus parua. de volupta
tibus turpia. de honoribus vana ꝓcedũt
.Hinc enĩ iohãnes apl's ait. Nolite diligere
mũdũ. neqꝫ ea q̄ ſũt ĩ mũdo Quia om̄e qđ ẽ
ĩ mũdo aut ẽ ꝯcupĩa carnis aut ꝯcupĩa ocu
loꝝ aut ſuꝑbia vite Concupĩa carnis ad vo-
luptates. Concupiſcencia oculoꝝ ad opes
.Superbia vite: ad honores pertinꝫ. Opes
generant cupiditatẽ ꝛ auariciã: voluptates
pariũt gulã et luxuriã hõres nutriũt ſuꝑbiã
et iactanciam ¶ De cupiditate

Nichil eſt auaro ſceleſtius. et nichil iniquius ꝙ̃ amare pecuniam. Verbum ē ſapientis. quod confirmat apl's dicens. qui volunt diuites fieri. incidunt in temptaciones et laqueũ diaboli. et deſideria multa et inutilia que mergunt hominē in interitum et perdicionē. Radix enī omnium viciorꝫ eſt cupiditas. Hec ſacrilegia committit et furta. et rapinas extorret. prelia ꝛ bella gerit ꝛ homicidia. ſymoniace vendit et emit. inique petit et recipit. iniuſte negociatur et feneratur. Inſtat dolis minis et fraudibus. diſſoluit pactum et violat iuramentum. corrũpit teſtimoniũ et ꝑuertit iudiciũ

De iniquis muneribus

Conſule ꝓphãm ewangelicum ꝓſapam. Omnes inquit diligũt munera. ſecuntur retributiones. pupillo nõ iudicant. cauſa vidue non īgreditur ad eos. Ipſi non precedunt retribulationes. quia non iudicant amore iuſticie: ſet retributiones precedunt ipſos quia iudicant amorē pecunie. Semper ſecuntur largitionem l' promiſſionem. vel ſpem. et ideo pupillo non iudicant. a quo nichil largitur. aut prōmittiť aut ſperatur'. O principes infideles ſocij furum. quicumqꝫ diligitis munera et ſequi-

mini retributiones .Numquam excucictis
manum a munere. niſi prius excludatis cu-
piditatem a pectore. Ve vobis inquit pphe
ta principes veſtri lupi rapaces. auare ſectã
tes lucra. Principes eius in muneribus iu-
dicabant. ſacerdotes eius in mercede doce-
bãt. et pphete eius in pecunia diuinabant
.Econtra dñs per moyſen precepit in lege
.Iudices et mgrõs conſtitues in omb⁹ por
tis tuis vt iudicent populũ iuſto iudicio nec
in alterã partem declinent. Nec accipiant ꝑ
ſonam nec munera. q̇a munera excecãt ocu
los ſapientum et mutant verba iuſtoꝝ. ſed
iuſte quod iuſtum. eſt proſequaris vt viuas
.duo dicit iuſtum ꝛ iuſte. Quidam enĩ iuſte
qd̄ iuſtũ ē. Aliq̄ qd̄ ē ĩiuſtũ ĩiuſte .et rurſus q̄
dã ĩiuſte qd̄ iuſtũ ē aliq̄ ĩiuſte qd̄ iuſtum eſt
proſequuntur ¶De acceptione ꝑſonarum

VE vobis qui corrupti prece vl' precio
qui tracti amore vel odio. dicitis ma-
lum bonum et bonum malum. ponentes te
nebras lucem et lucẽ tenebras. viuificantes
animas que non viuunt. et mortificantes
animas que non moriuntur. vos enim non
attenditis merita cauſarum :ſed merita per

ſonarum.non iura ſed munera.non iuſticiā
ſed pecuniam non quod racio dictat ſed qd̄
voluntas affectat .non quod lex ſenciat ſed
quod mens cupiat.Non inclinatis animum
ad iuſticiam ſed iuſticiam ad animū .non vt
quod licet hoc libeat . ſed vt liceat hoc quod
libet.Nunquam in nobis ita ſimplex eſt ocu
lus : vt totum corpus ſit lucidum . ſed ſemꝑ
aliquid ad miſcetis fermenti quo totam maſ
ſam corrumpitis.pauperū cauſam cum mo
ra negligitis.diuitum cauſam cū inſtancia
promouetis.In illis rigorem oſtenditis cū
iſtis ex manſuetudine diſpenſatis .Illos cū
difficultate reſpicitis:iſtos cum fauore trac
tatis.Illos negligenter auditis :iſtos ſubti
liter aſcultatis. Clamat pauper:et nemo ex
audit .loquitur diues : et omnis applaudit
.diues locutus et omnis tacuerunt:et ver=
bum illius uſq; ad nubes producent . pauꝑ
locutus eſt et dicunt omnes quis eſt hic : et
ſi offenderit . ſubuertent illum . Clamat vī
paciens et nullus exaudit.vociferatur ⁊ nō
eſt qui adiuuet.Si forte pauperum cauſam
ſuſcipitis:illos remiſſe fouetis.Cum autē di
uitū cām aſſumitis : illos ꝑtīacit̄ adiuuatis

pauperes deſpicitis ⁊ diuites honoratis. Iſ
tis reuerenter aſſurgitis: illos deſpicabiliť
ↄtultatis. Si introierit in cõuentu vrõ vir
anulũ habens aureũ in veſte cãdida. intro
ierit autẽ in ſordido habitu pauper. et inten
datis in eum qui indutus eſt veſte preclara
et dixeritis tu ſede hic bene. pauperi vẽo di-
catis. tu ſta illuc. aut ſede ſub ſcabello pedũ
meoꝝ. nonne iudicatis apud voſmetipſos. ⁊
facti eſtis iudices cogitationũ iniqꝛũ. Ve vo-
bis et contra vos dicit ꝓpheta. Magnifica
ti ſunt et dilatati. incraſſati ſunt et inping-
uati. cãm pupilli non direxerunt. et iudiciũ
pauperis nõ iudicauerũt. Secd' i lege p̃cipitur
.l. in deutronomio. Nõ erit tibi diſtancia p-
ſonaꝝ. Ita puum audieris vt magnũ. nec
accipietis cui⁹ꝗꝫ pſonã quia dei eſt iudiciũ
. Non eſt enĩ pſonaꝝ apud deũ accepcio C. iii
Nos autem nec gra vendentes iuſticie
ciam gratis datis. nec iuſticiam iuſte
redditis. quia niſi venit nõ p̃uenit. nec da-
tur niſi vendatur. Sepe iuſticiam tantũ diſ
fertis. quod litigantibus plus quã totũ au
fertis. quia maior eſt ſumptus expenſe quã
fructus ſentencie. Quid illi poteritis in diſ-
tricto iudicio reſpondere qui p̃cepit qđ gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

tis accepiſtis gratis date. Lucrū i arca dāp-
num in conſciencia. lucrum captatis ſꝫ ani-
mam captiuatis. Verum quid prodeſt ho-
mini ſi vniuerſū mundum lucretur anime
ſue detrimentum paciatur. Aut quā dabit
homo ꝯmutacionem pro anima ſua. Frater
non redimit redimet homo ¶ Audite diui-
tes quid contra vos iacobus apl's ait. Agite
nunc diuites plorate ciulantes in miſerijs
veſtris q̄ aduenient vobis. Diuicie vrē pu-
trefacte ſunt et veſtimenta vrā a tineis cō-
meſta ſunt. Aurum et argentū veſtrum eru
ginauit. et erugo eorꝫ erit vobis in teſtimo-
niū. et manducabit carnes veſtras ſicut ig-
nis. Theſaurizatis vobis iram in nouiſſi-
mis diebus Ecce merces operariorum vrōꝫ
qui meſſuerūt regiones veſtras. que d̄frau-
data eſt a vobis clamat. et clamor in aures
domini ſabaoch introiuit. Propterea veri-
tas precepit. Nolite theſaurizare vobis the-
ſauros in terris vbi erugo et tinea demoli-
tur vbi fures effodiunt et furantur

¶ De inſaciabili deſiderio cupidorū

Ignis inextinguibil'. cupiditas inſaciabilis
. quis vnquam cupidus primo cōtētus fuit
voto. Cum adipiſcitur quod captauerat d̄ſi

derat ampliora.ſemꝑ inhiat habendis ꝛ nū-
quam in habitis fine ꝯſtituit. In aciabil' eſt
oculus cupidi in ꝑtem iniquitatis nō ſacia-
bitur. Auarus nō implebitur pecunia. et qui
amat pecunias fructus nō capit ex eis In-
fernus et perdicio numquā replebitur. Si-
militer et oculi hoīm inſaciabiles ſunt. Sā
guiſuge due ſunt filie dicentes affer affer
Nam creſcit amor nummi quantū pecunia
creſcit ¶quare cupidus ſaciari non poteſt

Vis cupide ſcire quare ſꝑ es natuus et
nūquā implearis. Aduerte hō ē plena
menſura que quātūcumqꝫ contineat: adhuc
capax eſt amplioris. Sꝫ humanus animus
capax ē dei. qm̄ qui adheret deo vnus ſpiri-
tus ē cum eo. quātūlibet ergo ꝯtineat. num
quā eſt plenus niſi deū habeat cui⁹ ſemꝑ eſt
capax. Si ergo vis ſaciari. dīmas eē cupid⁹
.quia dum cupidus fueris: ſaciari nō pote-
ris. Non eſt enim ꝯuēcio lucis ad tenebras
.nec xp̄i ad belial. quia nemo poteſt ſeruire
deo et mammone ¶de falſo nomine diuicia
rum

O falſa diuiciarum felici-
tas que diuitem efficit infelicē. Quid
eni' falſi⁹ quā mūdi opes que non auferūt ſꝫ
afferūt egeſtatem. Magis enim ſufficit mo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

dicum pauperi quam multū diuiti . q̄m vbi
multe diuicie: multi qui commedunt illas
Quot et quantis magnates indigeāt ipē
met frequenter experior. Opes itaqȝ nō fa-
ciunt diuitem ſed egenum ⸿Exempla con-
tra cupiditatem

O quam multos ſe duxit cupiditas. quam plures ꝑdit a-
uaricia. Balaam aſella redarguit . et pedes
ſedentis attriuit. qꝛ captus cupidine ꝓmiſ-
ſorum diſpoſuit maledicere iſrael . Achor
populus lapidauit. quia tulit aurum et argē
tū de anathemate iherico. Naboth interēpt⁹
eſt. vt achab vineam poſſideret . Giezi lepra
percuſſit. quia petijt et recepit argentum et
veſtes ſub nomine heliſep Judas laqueo ſe
ſuſpendit quia tradidit et vendidit xp̄m . A-
naniam et ſaphiram ſubitanea mors extin-
xit qꝛ de p̄cō agri defraudauerūt apl'm Edi
ficauit tyrus munitionē ſuā et coaceruauit
argentum quaſi humū. aurum quaſi lutum
platearū. Sed ecce dn̄s poſſidebit eā. et pcu
ciet in mari fortitudinē ei⁹. et hec igni deuo
rabitur ⸿De iniqua poſſeſſione diuiciarum

VErum eſt quod ſapiens proteſtatur.
Multos ꝑdidit argētū ꝛ auꝝ. Qui di
ligit auꝝ nō iuſtificabit' ve ill' q̄ ſequūtur illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Ecce ipſi peccatores in ſeculo optinuerunt
diuicias. Hic eciam veritas ipa precipiebat
apoſtolis dicens. Nolite poſſidere argentū
nec aurum in zonis vrīs. quia ſicut camelus
nō poteſt introire ꝑ foramen acus. ita diffi-
cile eſt diuitem intrare in regnum celoꝝ. Ar-
ta eſt enī via et anguſta porta ꝑ quam itur
et intratur ad vitam. Apoſtolus ergo ſecu-
tus regulam veritatis: aiebat. Argentū ꝫ au
rum non eſt michi. Ve vobis ergo qui cōiū-
gitis domum ad domum et agrū agro co-
pulatis vſqꝫ ad terminum loci. Repleta ē ter
ra argento et auro et non eſt finis theſauro
rū eius. propter iniquitatem theſaurorū et
auaricie eius iratus ſum. et pcuſſi eum

De licitis opibus

Ceterum abraam
diues fuit. Job locuples. Dauid opu
lentus. et tamen ꝺ abrahā inquit ſcriptura
. quia credidit deo et reputatum eſt ei ad iuſ
ticiam. et de iob quia non erat ei ſimilis in t-
ra. vir ſimplex et iuſtus et timens deū et re-
cedēs a malo. De dauid autē qꝛ domin⁊ iue
nit virū ſᵐ cor ſuū. At illi fuerunt q̄ſi nichil
habētes ꝫ oīa poſſidētes Scdm illud pphe
te. Diuicie ſi affluant nolite cor apponere

Nos autem ſumus omnia poſſidētes.qua-
ſi nichil habtntes.ſcd̓m illd̓ prophe. Diuites
eguerunt et eſurierūt. facilius enī inuenies
qui diligunt qȝ non habent.quā qui habent
et non diligunt:quia deficile eſt eſſe in igne
et non ardere. Difficilius eſt poſſidere diui
cias et non amare. Audi prophetā. A mino-
re uſqȝ ad maiorem ſtudent auaricie.et a ꝓ-
pheta uſqȝ ad ſacerdotes cuncti faciunt do-
lum ¶ De incertitudine diuiciarum

O Mnis cupidus contra naturā nititur
et moliter. Natura nāqȝ paupem ad ducit ī
mundū.et paupem reducit a mūdo. Nudū
enim terra ſuſcepit. et nudū terra ſuſcipiet
. Cupidus autem cupit et curat diues fieri ī
mundo. Deſtruam inquit horrea mea et fa
ciam ea maiora.et illuc congregabo omnia
que nata ſunt michi.et om̄ia bona mea. Sȝ
o ſtulte hac nocte repetent aīam tuam a te
. que autem paſti cuius erunt. Theſaurizas
et ignoras cui congreges ea. Dormierunt
ſompnum ſuū et nichil inuenerunt omnes
viri diuiciarum in maībus ſuis. Diues cum
dormierit nichil ſecū efferet.aperiet oculos
ſuos et nichil inueniet. Ne timueris cū di-
ues factus fuerit hō ꝛ cū mlˀtiplicata fue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

rit gloria domus eius. Non enim cū morie-
tur accipiet oīa. inſimul deſcendet cum eo
gloria eius. Sed et relinquent alienis diui-
cias ſuas et ſepulcra eorū domus illoꝝ ine-
ternum. Hinc eciam ſapiens atteſtat̄. Qui
aceruat ex animo ſuo iniuſte. alĳs ꝯgregat
.in bonis ſuis alius luxuriabitur = prochdo-
lor quem habebat hoſtem dimittit heredē

Cur ¶ de ſuꝑflua ſollicitudīe diuiciaꝝ
ad congregandum quis inſtet cū ſta-
re non poſſit. Nam ille qui congregat quaſi
flos egreditur fugit velud vmbra et nūquā
in eodem ſtatu permanet. Cur multa deſi-
deret cum pauca ſufficiant = habentes īquit
victum et veſtitum. hĳs contenti ſuꝰ. Cur
neceſſaria cum multa ſollicitudine querat
cum ipſa ſine difficultate ſe offerant. Audi
q̇d ſuꝑ h̊ veritas dicat. Nolite ſolliciti ēe di
cētes q̇d mādu cabiꝰ aut q̇d bibeꝰ aut quo
oꝑiemur. primū querite regnū dei et iuſtici-
am eiꝰ et hec oīa adicientur vobis. Nūquā
enim vidi iuſtum derelictum nec ſemen eiꝰ
querens panem

¶ De auaro et cupido

Tātalꝰ ſitit ī media vnda, ꝛ auarꝰ egꝫ in

opibus cui tantum eſt quod habet quantū
ē quod non habet. q̇a numquam vtitur ac-
quiſitis. ſed ſemꝑ inhiat adquirendis. Sala
mon Eſt quaſi diues cū nichil hereat. et eſt
quaſi pauꝑ cū in multis diuicῐs ſit. Auarus
et infernus vterqꝫ comedit et nō digerit. re
cipit et non reddit. Auarus nec pacientibus
ꝯpatitur. nec miſeris ſubuenit nec afflictis
miſeretur. ſed offēdit deum. offendit proxi-
mum. offendit ſeipſum. Nā deo detinet de-
bita. proximo negat neceſſaria. Sibi ſubtra
hit oportuna. Deo ingratus. proximo impi
us. ſibi crudelis. Viro cupido et tenaci ſine
racione eſt ſubſtancia. et homini liuido ad
quid aurum. Qui ſibi nequā eſt cui alῑ bo-
nus erit. Non dimidiabitur in boīs dies ſu-
os. Qui habet ſubſtanciā huius mundi et
viderit fratrem ſuum neceſſitatē habentem
et clauſerit viſcera ſua ab eo. quomodo cari-
tas dei manꝫ ī eo: nō enim ꝓximum ſuum
diligit ſicut ſeipſum. quem in edia perimit. ꝫ
egeſtate ꝯſumit: nec deū diligit ſuꝑ oīa. cui
ꝑfert aurū ꝑpoīt argētū Cur̄ avaricia dicit̄
Recte diffiniuit ſeruitus ydolorum
Apl's. Auaricia ē ydoloꝝ ſuit?. Sicut
idolatra ſuit ſimlacro: ita auarꝰ ſuit thezauō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Nam ille cultū ydolatrie diligenter amplifi-
cat. et iſte pecuniam ſtudioſe augmētat. Il-
le cum omni diligencia colit ſimulacrū z iſte
cum omni cura cuſtodit theſaurū. Iſte ſpē
pōit ī ydolatria et iſte ſpem conſtituit in pe
cunia. Ille timet mutilare ſimulacrū. z iſte
timet minuere theſaurū ¶De q̄buſdā ꝓpꝛieta-

Auarus ad petendū ꝓmp-   :tib⁹ auari
tus ad dandum tardus ad negandū
frontoſus ſollicitus ſupplicat. dubius heret
.inuitus inpendit. magnificat datum. et vili
ficat dandum. dat vt lucretur. ſed nō lucra-
tur vt det. Largus in alieno. ſed parcus ī ꝓ-
prio: gulam euacuat vt arcā adimpleat: cor
pus extenuat. vt lucrum extendat. manū ha
bet ad dandum collectam. ſed ad accipiēdū
porrectā. ad dandum. clauſam ad recipiēdū
apartam. Porro ſubē impiorum quaſi flu-
uius ſiccabuntur. qꝛ quod male ꝯgregant
cito diſpergunt. Juſtum iudicium. vt quod
de malo prouenit. ad malum ꝑueniat. nec
accedat ad bonum quod nō procedit ex bo-
no. Auarus igitur dampnationem hab3 vi-
te que nunc eſt et future ¶De gula

Iniciū vite hoīs panis z aqua z veſtim

cum ꝛ domus protegens turpitudinē. Nūc
autem guloſis non ſufficiunt fruct⁹ arboꝝ
.nec genera leguminū. non radices herbaꝝ
.nō beſtie terre. nō piſces maris nec aues ce
li. Sed queruntur pigmenta. ꝯparantur aro-
mata. nutriuntur altilia. obeſa capiuntur. q̄
ſtudioſe cōponūtur. arte cocoꝝ que laute ꝑ
antur offō miniſtroꝝ. Alius cōtūdit ꝛ co-
lat. alius ꝯfundit et conficit. ſbam vertit in
accidens naturā mutat in artē. vt ſaturitas
tranſeat in eſuriem. et faſtidium reuocet ap
petitum. ad irritandū naturā. nō ad neceſſi
tatē ſupplendam. ſꝫ ad auiditatē explendam
Ceterum tam breuis eſt gule voluptas. vt
ſpacio loci vix ſit quatuor digitoꝝ. ſpacio
temporis: vix ſit totidem momentoꝝ. Me-
diocritas contemnitur et ſuperfluitas af-
fectatur in diuerſitate ciborum et varietate
ſaporum: auiditas neſcit modū et voraci-
tas excedit menſuram. Sed inde grauatur
ſtomachus turbatur ſenſus. opprimitur in
tellectus. Inde non ſalus et ſanitas. ſꝫ mor-
bus et mors. Audi ſuper hoc ſentenciam
ſapientis. Noli auidus eſſe in omni epulaci-
one. et non te effundas ſuper omnem eſcā
. In multis enim eſcis erit infirmitas ꝛ ppē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

crapulam multi obierunt. Eſca ventri ⁊ ven
ter eſcis. deus autem hunc et hanc deſtruet

¶ Exempla contra gulam

Gula carum tributum exigit. ſed viliſſi
mum reddit: q2 q̄nto ſunt delicatiora ciba-
ria: tāto magis fetidiora ſunt ſtercora. Tur
pius egerit quod turpi⁹ ingerit ſuperius et
inferius horribilem flatum exprimens et ab
hominabilem ſonum emittens. Gula para-
diſum clauſit. primogenita vendidit: ſuſpen
dit piſtorem. decolauit baptiſtam. Nabuzar
dā princeps cocoꝝ tēplū īcēdit. ⁊ totā ihrl'z eū
tit. Baltaſar ī ꝯuiuio manū cōtra ſe ſcribētē
aſpexit. mane thechel phares. quod ſonat
numeri appenſio diuiſio et eadem nocte in-
terfectus eſt a caldeis Sedit populus man
ducare et bibere et ſurrexerunt ludere. Sed
adhuc eſce eorum erant in ore ipſorum et
ira dei aſcendit ſuper eos. Qui oceſcebantur
voluptuoſe interierunt in vijs. Diues ille q̄
epulabatur cotidie ſplendide ſepultus eſt in
inferno

¶ de ebrietate

Quid turpius ebrioſo. cui fetor in ore
tremor in corpore. qui promit ſtulta
ꝓdit occlta. cui mēs alienat̄. facies trāſformatur

Nullum enim ſecretum ubi regnat ebrietas
:fecundi calices quē non fecere diſertū: Por
ro non ſufficit vinum nō ſicera nec ceruiſia
,ſed ſtudioſe ꝯſtitur.mulſum ciropus clare
tum.labore multo ſollicitudine magna .ſup
tu non modico.ſed inde cōtentiones rixe li
tes iurgia.vinum enī multū potatū . vt ait
ſalamon.irritationē et irā et ruinas multas
facit. Et oſee.fornicacō.vinum .et ebrietas
auferunt cor Propter quod dicit apl's.fugi
te vinū in quo eſt luxuria. Et ſalamō. Ebri=
oſa res eſt vinū et tumultuoſa ebrietas. Filij
rechab et fili zacharie vinum et ſciccrā et ō=
ne quod inebriare poterat non biberunt

EBrietas verēda C.exēpla ꝯ ebrietatē
nudauit. Inceſtum ꝯmiſit.filiū regis
occidit. principem exercitus iugulauit .ve
rū eſt.ergo quod ait ſalomon:vacantes po=
tibus et dantes ſimbola conſumentur .Pſa
pas.ve qui ꝯſurgitis mane ad miſcendum
ebrietatem et potandum vſqꝫ ad veſperam
:vt vino eſtuctis. Cithara et lira .ꝛ timpanū
.et tibia.et vinum in conuiuijs veſtris .Ve=
re q̇ potētes eſtis ad bibēdū vinū ꝛ viri fort
es ad ſectādū ebetatē. Ecce gaudiū ꝛ leticia

occidere vitulos . iugulare arietem ꝯmedē
carnes et bibere vinu . Comedam⁹ et biba-
mus: cras eni moriemur. Et reuelata est in
auribus vestris uox dn̄i exercituū Si dimit
tetur hec iniquitas vobis donec moriamini
: Ve corone suꝑbie effraim. Sacerdos et ꝓ-
pheta nescierunt pre ebrietate: absorti sunt
animo. nescierunt videntē. ignorauerūt iu-
diciū: ꝓhdolor cū ad ꝓnūciandū ewāgeli
cā lectionē a quodā patre benedictō peteret-
tur: et hesternā crapulā et nocturnā ebrieta
tē eructans fertur alta voce dixisse. potū ser
uoꝝ suoꝝ benedicat rex āgeloꝝ ¶ De luxuria
Oꝛro turpis mater filiā generat tur-
piorem. Iustū est enī . vt q̄ in sordib⁹
est sordescat adhuc. Oēs adulterātes. quasi
clibanus accensus a coquente. Ceperūt prin-
cipes furere animo. vēter enī a pipere satur
. libenter venerē amplexatur. O extrema li-
bidinis turpitudo q̄ nō solū mētē effemīat
: sed corpus eneruat. Nō solū maculat aīam
sed fedat ꝑsonā. Omne nāqꝫ peccatū quod
cūqꝫ fecerit homo extra corpus ē. q̄ autē for
nicatur. in corpus suū peccat. Semꝑ illā ꝓ-
cedunt ardor et petulancia . semꝑ comitan-
tur fetor et immundicia. penitencia et dolor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

et dolor ſemper ſequuntur. Fauus enim diſtillans labia meretricis. et nitidius oleo guttur ei⁹ Nouiſſima illius amara quaſi ab ſinthium: et acuta quaſi gladius biceps ¶ .d.

Familiaris eſt ¶ generalitate luxurie inimicus habitans nō procul ſed ꝓpe. nō exterius ſed interi⁹. Nā virt⁹ eius in lū bis eius. Nūquā fugatur niſi cū fugit. Nūquā mactatur niſi cum maceratur. Ad cauſam exigit libertatem. et habūdanciam. ſed recipit ad effectum facultatem et iactanciā Hec omnem etatē corrumpit. hec ōnem ſenſum ꝯfundit. oēm ordinem ſoluit. omnem gradū ꝑuertit. Inuadit enī ſenes ⁊ iuuenes. mares et feīas: prudentes et ſimplices: ſuꝑiores et inferiores. Ad extremū eciā ſacerdotes q̄ nocte venerē amplexantur. ⁊ mane virginem venerantur. Turpe dictu. turpi⁹ auditu. Turpiſſimū actu. Dici liceat. vt agi non libeat. Nocte filiū veneris agitant ī cubili: mane filiū virginis offerunt in altari

Quis enī ¶ de diuerſis ſpēbus luxurie multiplices eius ſpecies ſufficient̄ valeat explicare. Hec eni pentapolim cum adiacenti regione ſubmerſit. Sichentū populo interemit. hec et onā filios iude percuſſit

.iudcum et madiauit idem pugiōe tranſfo-
d. t. tribum beniamī pro vxore leuite deleuit
.f lios heli ſacerdotis in bello proſtrauit. hͨ
vriā occidit Amon interfecit īceſtuoſos p̄ſbi
teros lapidauit. hec ruben maledixit. ſamſo
nem ſeduxit. Salamonem ꝑuertit Verū ē
igitur qd̄ legitur. Propt̄ ſpeciē mulieris mlt̄
ti pierūt. Nā vinū et mulieres apoſtotarē fa
ciunt ſapientes hec multos vulneratos die-
cit. et fortiſſimi qz interfecti ſunt ab ea. Vie
inferi domꝰ eius penetrantes īteriora mor
tis. hec vires eneruat. ſenſus diminuit. dies
H conſūit et opes effūdit ¶ De zodomia
Ec ignominioſam morfoſini oꝑatur
.quā tam̄ apl̄s non confunditur nominare
Propteria inquit tradidit illos deꝰ in paſſi-
ones ignoīe. Nam fēie coꝝ ꝯmutauerūt na-
turalem vſum in eum qui ē contra naturam
Similiter et maſculi relicto naturali vſu in
maſculos turpitudinē oꝑantes. Quid hac
turpitudine turpiꝰ: Quid hoc crimīe crimi
noſiꝰ In lege quaſi paria ꝯiunguntur cōcu
bitus maris cū maſculo. et coitus hominis
cum iumento. Sic enī legitur ī leuitico. Cū
maſculo nō ꝯmiſceberis coitu fēieo quia ab
hominacio eſt. Cū ōni pecore non coibis

nec maculaberis cū eo Vtriqꝫ par pena ſub
ſcribitur. Qui dormierit inquit cū maſculo
coitu femineo vtrqꝫ operatus eſt nephas mor
te moriatur Qui cū iumēto dormierit mor-
te moriatur Pecus quoqꝫ occidite Qui h a
bet aures audiendi audiat. Jmmo qui deſi-
pit reſipiſcat De pena huius ſceleris
P Ena docuit quid hec culpa ꝓmeruit
:pluit enī dn̄s ſupra ſodomam et gomorrā
ſulphur et ignem a dn̄o de celo Noluit enī
dominus cuiquā angeloꝝ vl' hoīm executio
nem huius pene ꝯmittere. Sꝫ ſibi ipſi vin-
dictā huius ſceleris reſeruauit Secūdū illud
Mea eſt vlcio. et ego retribuā dicit dn̄s. et
ideo pluit dominus a domino. videlicet a ſe
ipſo. non ymbrē vl' rorem. ſed ſulphur et ig-
nem. Sulphur ſuper fetorem luxurie. Ignē
ſuper ardorē libidinis: quatinus pena ſimi
lis eſſet culpe Nec miſiſſe dicitur ſed pluiſſe
.quatinus ipſo verbo magnitudinem z ha-
bundanciam notaret pene. Nemeni peper-
cit oculus eius. ſed omnes ſimul extinxit
.vxorem quoqꝫ loth que retro reſpexit. ī ſta
tuam ſalis mutauit Nec ſolum orbes. ſed ō
nē circa regionē in mare mortuum cōuer-
tit et vallem ſalinarum Horrēdū eſt ergo in

cidere in manus dei inuentis.qui quãto ſue
longaminitatis maiorẽ exibit pacienciã.tã-
to duriorem ſue ſeueritatis infert vindictã

¶.de ambicioſo

O peſitaqȝ cupido⁹ con-
gregat.et auarus conſuat . volupta-
tes guloſus deguſtat.luxorioſus exercet.ho-
nores ambicioſus affectat et ſupbus extol-
lit.Ambicio ſemp eſt pauidus ſp attent⁹.ne
quid dicat l'faciat : quod in ocul' hoĩm vale-
at diſplicere.ſimulat honeſtatẽ:mentit huĩ-
litatẽ.affabilitatẽ exibet.benignitatẽ oſten-
dit.Obſeqtur et obſequitur: Cunctos ho-
norat.vniuerſis inclinat.frequentat curias
.viſitat optimates.Aſſurgit et amplexatur
.applaudit et adulatur.bene nouit illd poe-
ticũ Et ſi null⁹ ẽ puluis:cũ excute illũ Prõp
tus et feruid⁹:vbi placere cõgnouerit.remiſ
ſus et tepid⁹:vbi putauerit diſplicere Imp
bat mala:deteſtatur iniq Sȝ a⁹ cũ aliis pro-
bat ⁊ ĩpbat vt iudicet pbonc⁹. ⁊ reputet ac-
cept⁹.vt laudetur ab oĩb⁹.et a ſingul' appro
betur Et ecce grauem intra ſe ſuſtinȝ pug-
nam difficilemqȝ conflictum . dum iniqui-
tas pulſat aĩm.et ãbicio cõtinȝ manũ : ⁊ qd
ſuggerit ad faciẽdũ.h' ſ'i n pmittit Colludit

adinuicem mater et filia.iniquitas ſcilicet et
ambicio .Nā in aperto mater ſubſiſtit .et in
occulto filia non reſiſtit. Hec ergo vendicat
ſibi puplicū:illa ſecretū .Ambicioſus libēter
agit de principatu quem ambit . et dicit .O
qñ principabitur ille qui ſeuerus ſit ī iuſticia
:pius in mīa.qui non deuict amore l'odio.q̇
non corrumpitur prece vel ꝓcio . qui credat
fidelibus.et acquieſcat ſimplicibꝰ.qui ſit hu
milis.et benignus.largus et manſuetus.cō
ſtans et paciens.aſtutus et ſapiens Ede ni=
SJ forſan hac | mia ꝯcupiā ambiciōis
arte non proficit:recurrit ad aliā .ad=
uocat ſimonē et accedit ad giezi . ꝑ hec ab il
lo nititur emere:quod ꝑ ſe non preualet op
tinere. Supplicat et promittit.offert et tri=
buit ꝓh pudor.Grām quam gratis adipiſci
non potuit:ꝑ fas et nephas nititur adipiſci
.Nec deſiſtit ad huc ſed inſiſtit et inuadit vi
olenter honorē .et impudēter ambit digni=
tatē amicoꝝ ſuffragio . ꝓpinquoꝝ ſubſidio
.Tanto qꝫ dñacionis imflammatur ardore
.tantaqꝫ libidine preſedendi . vt ſciſma non
horreat.ſcandalum non formidet. Sed gie
zi lepra percuſſit.ſimon periīt cum pecunia
.chore cum complicibus ſuis igne conſump

ſit Dachan et abyron terra viuos obſorbu-
it. Nullus itaqꝫ aſſumat ſibi honorem: ſed q̇
vocatur a deo tãquam aaron ¶ Exẽplũ de ã

L Iquidum ambicõ- biciosſo abſolon
nis exemplũ regitur in abſolone q̇ cũ
aſpitaret ad regnũ. fecit ſibi currũ ꝛ equites
. et quinquaginta viros qui p̄cederẽt eũ. Et
mane conſurgens abſolon ſtabat iuxta ĩtro
itũ porte et omnẽ qui habebat negociũ vt
veniret ad iudicium regis vocabat ad ſe ꝛ di
cebat. De qua ciuitate es tu: Qui reſpõdẽs
aiebat. Ex vna tribu iſrl̕ ego ſum ſeuus tu9
. Reſpondebat qꝫ ei abſolon. videntur michi
ſermones tui boni et iuſti. ſed non eſt qui te
audiat conſtitutus a rege. Dicebat qꝫ abſo
lon. Quis me conſtituat te iudicẽ ſup̱ terrã
. vt ad me veniant om̄es qui habent negoci
um et iuſte iudicem. Sed cum accederet ad
eum homo et ſalutaret eum. extenderebat
manũ ſuam et apprehendẽs oſculabatur eũ
. faciebat qꝫ hec omni iſraeli qui veniebat ad
iudicium vt audiretur a rege. et ſollicitabat
corda virorum yſrael Cumqꝫ abiſſet abſalõ
in ebron miſit exploratores in vniuerſas tri
bus yſrahel dicens. Statim vt audietis clã-
gorem buccine dicetis. Regnabit abſolon ĩ

ebꝛon. Et facta eſt ꝯiuracõ valida. populus
qꝫ concurrens agebatur cū abſalon ¶ Cꝑ bꝛe
SEd uis et miſeria eſt vita magnatū
Peſto. Sublimet in altum prouehatur
ad ſummū ſtatum. cure ſubcreſcunt. ſollici-
tudines cumulantur. extenduntur ieiunia
vigilie pꝛotrahuntur. ex quibus natura coꝛ
rumpitur. ſpiritus infirmatur. coꝛripit̄ ſop-
nus. amittitur appetitꝰ. debilitatur virtus
. coꝛpus attenuatur. Et ſic in ſeipſo deficiēs
. non dimidiat dies ſuos. ſed miſerabilem vi
tā miſerabili fine concludit. Unde verū eſt il
lud poeticum. In ſe magna ruunt. ſummus
qꝫ negatum eſt ſtare diu tolluntur in altum
. vt lapſu grauioꝛe ruant. Veriꝰ eſt autē illō
pꝛopheticū. Vidi impium ſuper exaltatū et
eleuatum ſicut cedꝛos libani. tranſiui ⁊ ecce
non erat queſiui eum et non eſt inuentus lo
cus eius. Anteq̄ꝫ dies eius repleantur ꝑibit
. Ledetur quaſi vinea in pꝛimo floꝛe botrus
eius et ſicut oliua floꝛem pꝛoiciens. Audi ſu
per hͦ ſnām ſapientis. Omnis potentatus
breuis vita ¶ d̄ diuerſ̄ ꝓꝓetatibꝰ ſup-
Tati autē vt ābicioſꝰ ē pꝛomo boꝛū
tus ad honoꝛem. in ſupbiam extollitur ⁊ in
iactanciā effrenatur. nec curat pꝛodeſſe ſed

gloriatur preeſſe. preſumit ſe eſſe meliorem
.quia cernit ſe ſupiorem. Ad bonū facit non
gradus ſed virtus. non digitas ſʒ honeſtas
.ꝑores dedignatur amicos notos ignorat
heſternos aſſociat comites. ꝯtempnit anti-
quos. vultū auertit. viſum extollit. ceruicem
erigit. faſtū oſtendit. grādia loquitur. ſubli
mia meditatur. ſub eē non patitur. preeſſe
molitur. p̄latis infeſtus. ſubditis oneroſus
.moleſta non ſuffert. ꝯcepta nō differt. pre
ceps et audax. glorioſus et arrogās. grauis
et inportunus ¶ De ſupbia ꝛ caſu luciferi

O ſuperbia cūctis inportabil'. omib? odi
oſa. int̄ omia vitia tu es ſemp pma. ſp
es vltima. Nā omē peccatū te accidente ac
cedit. te recedente recedit. Scriptū ē eni In
icium oīs pecci eſt ſupbia. pmogeita mors. H
eni inter ipa rerū primordia creaturā cōtra
creatorē erexit. Angelū contra deū. Sʒ cū
abſqʒ mora deiecit. qm̄ in veritate non ſtetit
ab innocencia in peccatum. a delicijs in miſe
rias. a celo empirio in aerē caliginoſum Au-
di pphām. Quomō cecidiſti lucifer q̄ ma-
ne oriebaris. Qui dicebas in corde tuo. in
celū ꝯſcendā ſup aſtra celi exaltabo ſolium
meū: Sedebo i mōte teſtamti i latercrib? aq-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

lõis aſcẽdã ſuꝑ altitudĩez nubiũ et ſimilꝭ ero
altiſſio. Tu ſignaculũ ſimilitudĩs plenus ſa
piencia. et ꝑfectus decore in delicijs paradi-
ſi dei fuiſti. oĩs lapis precioſus operimentum
tuum. Sardius. topaſius. et iaſpis: criſolitꝰ
onix. et berillus. ſaphirus. carbunculꝰ. ⁊ ſma
ragdus. Auꝝ opus decoris tui. tu cherubin
extenſus et protegens poſui te in mõte ſcõ
dei in medio lapidum ignitoꝝ. ambulaſti ꝑ-
fectus in vijs tuis a die conditionis tue do-
nec inuenta eſt in te iniquitas. peccaſti et eie
ciſti te de monte dei. Eleuatũ eſt cor tuũ in
decore tuo et in terrã proieci te. Cedri nõ fu
erũt alciores illo in paradiſo dei. abietes nõ
equauerunt ad ſummitatẽ eiꝰ. platani nõ
fuerunt equales frondibꝰ illiꝰ. Ipſe ẽ rex ſu
per om̃s filios ſuperbie. Ip̃e eſt draco mag
nus rufus: habens capita. vij. et cornua. x. ⁊
ĩ capitibꝰ eiꝰ. vij. diademata. cuiꝰ cauda tra
hebat t̃ciã ꝑtẽ ſtellaꝝ celi. et miſit in t̃rã. Et
proiectus eſt draco iſte magnꝰ ſerpens anti
quus qui vocatur diabolus et ſathanas qui
ſeducit vniuerſum orbẽ. et proiectꝰ ẽ in t̃rã
⁊ ãgeli eiꝰ miſſi ſũt cum eo De quo veritas
ait. videbam ſathanam ſicut fulgur de celo
cadẽtẽ. Nã oĩs q̇ ſe huĩliat exaltabit̃ et q̇ ſe ex

altat humiliabitur ¶ De arrogancia hominũ

O Superbia preſumpcio et preſumptu
oſa ſupbia .que nõ ſolũ angelos deo
adequare.ſed et hoīes preſumpſit deificare
.porro quos erexit depreſſit et quos exalta-
uit humiliauit. Hinc ait dñs ad pphetã .fili
hominis dic principi tyri. Hec dicit dñs deꝰ
Eo qđ eleuatum eſt cor tuum quaſi cor dei
et dixiſti. Deus enim ego ſum cũ ſis hõ ꝛ nõ
deus. Idcirco ego aducam ſuꝑ te robuſtiſſi
mos gencium et interficient te.et morieris in
īteritu occiſoꝝ Nabugodonoſor q̄ potēciã
ſuam ſuperbe iactauit et ait. Nonne hec eſt
ciuitas quã ego edificaui in domũ regni in
robore fortitudinis mee.et glīa decoris mei
.Cũ adhuc ſermo eēt in ore regis.vox đ celo
irruit dicēs. Tibi dr̄ nabugodonoſor rex.reg
nũ tuũ trãſiit a te .et ab hoībꝰ te eiciēt et
cũ feris et beſtijs erit habitacio tua.fenũ q̄ſi
bos ꝯmedes.et ſeptē tpa mutabũtur ſuꝑ te
donec ſcias qđ excelſꝰ dñat̄ ī regno hoim ꝛ
cuicũqꝫ voluerit det illđ. Eadē hõa ſmo ꝯple
tꝰ ē ī nabugodõoſor. Verꝫ ē g̃ qđ legit̄ .hõ cũ
ī hõore eēt nõ ītellexit ꝯpatꝰ ē iumētis īſipi
entibꝰ et ſimil' factꝰ ē ill'. Supbia turrī euer
tit.et linguam ꝯfudit.proſtrauit goliam et

ſuſpendit aman. Interfecit inchanorē. et ꝑ
emit antiochū. pħonem ſubmerſit. et ſenna
cherib intēmit. ſedes ducum ſupboꝝ radi-
ces gencium ſupbarum arefecit.

De deteſtacione ſuperbie

Quam deteſtabil' ſit ſu
perbia. dñs ꝑ ꝓpħam teſtatur dicens
Iurauit dñs deus in aīa ſua dicit dñs excer
cituum. deteſtor ego ſuperbiam iacobi. et
iurauit dominus in ſuperbia iacob. Si ob
litus fuerit uſqz in finē oīa opera eoꝝ. Un-
de inter illa ſex ſunt que odit dñs. et ſeptimū
quod deteſtatur anima ei⁹ ſalomō pmū po
nit oculos ſublimes. i. ſupbiam. Et yſayas
. Dies dñi exercituum ſup oēm ſupbiū ⁊ ex
celſum. et ſup omnē arrogantem et humilia
bitur ſup oēs cedros libani ſublimes ⁊ erec-
tes. et ſuper oēs quercus baſan. ⁊ ſuper oēs
mōtes excelſos ⁊ ſup oēs colles eleuatos ⁊
ſr̄ oēz t̄ri excelſam et ſup omnē murū mu-
tū. et incuruabitur ſublimitas hoīm. ⁊ humi
liabitur altitudo viroꝝ. Propterea dilatauit
infernus animā ſuam ut aparuit os ſuum
abſqz ullo termino et deſcēdēt ſublimes glo
rioſi qz ad eū. Dñs exercituū cogitauit hoc
. ut detraheret ſupbiā omis glie. Iob qqz di
cit. Si aſcēdit uſqz ad nubes ſpbia ei⁹ ⁊ caput

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

eius nubes tetigerit: quaſi ſterquilinium in
fine perdetur. ¶ Contra arroganciã ſuperboꝝ

OMnis fere vicioſus ſibi diligit ſimilẽ
Suꝑbus autem odit elatum. vnde ſa
lamon. Int̃ ſuperbos ſemꝑ iurgia ſunt. vbi
fuerit ſuperbia ibi et ꝯtumelia. Superbꝰ in
ſolita geſtit. conſueta faſtidit. magnum re-
putat ſi loqui dignetur. maximũ ſi ſurgat et
amplexetur. Eſtimat plus dignitatẽ ab illo
quã ipm aſſecutum ex dignitate. Numquã
wlt vti paritatis affectiõe. ſed ſemꝑ wlt vti
dñacionis imperio: ſuperbia eius et arrogã
cia eius. et indignacio eius plus quã fortitu
do eius. Reuoluat in animo quod legitur ĩ
ewangelio. Facta eſt contencio int̃ diſcipu-
los ihesu quis eoꝝ videretur eẽ maior. ⁊ ait
illis ihesus. Reges genciũ dñantur eoꝝ ⁊ q̇
poteſtatem habent ſuper eos benefici vocã
tur: vos autem non ſic ſed qui maior eſt int̃
vos eit ſicut minor. ⁊ qui preceſſor ſicut miſ
trator. Et petrus apoſtoloꝝ magiſter. Nõ
quaſi dñãntes in clero. ſed forma fci gregis
ex animo. Dñi eſt terra et plenitudo eiꝰ or-
bis t̃rarũ et vniuerſi q̇ habitant in eo. Vnus
eſt ergo deus ⁊ vnꝰ dñs. ceteri nõ ſunt dñi
ſꝫ miſtri qbꝰ ĩt̃ducit̃ dñiũ ſꝫ dat̃ miſteriũ. Au

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

di ſup hoc ſapiētē. Rectorē te poſuerūt: noli
extolli: eſto ī illˀ q̄ſi ūnus ex illˀ ¶ Cōtra frau-
Filij zebedei q̄ pꝛiuētū dē ābicioſoꝛū
matris honoꝛē poſtulauerunt a xp̄o
dic inq̄t vt ſedeant hij duo filij mei vnꝰ ad
dexterā et alius ad ſiniſtrā tuā ī regno tuo
. Et meruerunt audire. Neſcitis q̄d petitis
Nō enī honore ſʒ onere pueniuntur ad regnū
. vn̄ dn̄s ſubdit. Nō ē meū daē vob. Meū q̄-
dē eſt daē ſed nō vob. i. ambicioſis q̄les vos
eſtis. Licet autē oīs ptās a deo ſit. ſupbˀ tam̄
nō regnat ex deo. Scd̄m illd̄ ꝓpheticū. Ipi
regnauerūt ꝛ n̄ ex me principas exſtituerūt
et nō cognoui eos ¶ Cō ꝓꝑeratibꝰ arrogāciū
Suꝑbus amat ꝑmas cathedras in ſina
gogis. ꝑmos recubitus in cenis. ſalu-
taciones in foro. ꝛ vocari ab hominibꝰ rabi
. non noīe ꝑſone ſed noīe fortune vult appel
lari. non vt hō ſed vt deus vult honorari ſe-
det ſublimis et īcedit excelſus. vult ſibi oīs
aſſurgē. ſingulos īcliare ¶ Porro ph̄s q̄dā
volens arrogāciā cuiuſdā regis eludē. cum
vidiſſet eū in trono regali ſedere ſublimem
: proſtratꝰ in t̄rā ꝓtinꝰ adorauit. et ꝯfeſtim
nō inuitatꝰ aſcendēs iuxta regē ꝯſedit. Qd̄
rex vehemēt̄ admirās eo ꝙ nō noſſet illum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

eſſe ph̄m cur. hoc egerit inquiſiuit. ph̄s autē
reſpondit aut deus es aut homo: ſi deus de
bui te adorare ſi homo potui iuxta te ſedere
. Rex autē rōnem ꝯuertens contra ph̄m in-
tulit. Immo ſi homo ſum non debuiſti me
adorare. Si deus non debuiſti iuxta me ſe-
dere Sapiēter iſte rn̄dit ſed ille prudenter
illuſit ¶ De ſup̄fluo cultu

Primis pa-
rentibus fecit deus pizomata poſt p̄
catum et a xp̄o dicitur xp̄ianis Non duas
tunicas habeatis. ſed iuxta iohānis conſiliū
. qui habet duas tunicas det vnā nō habēti
Superbus autē vt magnificus videatur ſa
tagit veſtiri duplicibus. indui mollib⁹. preci
oſis ornari Sz quid ē hō precioſis ornatus
. niſi ſepulcrū foris dealbatū. int⁹ āt plenus
ſpurcic̄. Iacēt ꝛ purpurā. cocc⁹ ꝛ biſſ⁹ in liō
putreſcūt. Aurū ꝛ argētū lapides ꝛ gēme ī lu
to ſordeſcūt. dignitas ꝛ ptās male iacent in
puluere. honor et glīa male ſordent ī cinere
Quid ꝗ̄ ſupbe philacteria dilatas et magīfi-
cas fimbrias Diues ille q̄ induebatur pur-
pura et biſſo ſepultus eſt in inferno Dina
filia patriarche iacob antequam egredere-
tur vt ait ioſephus vt ornatum mulierum
prouincialium emeret. virgo permanſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Cū autem exiuit ſichē filius regis emoꝛ eā violenter oppreſſit. Holofernes qui ſedebat in canopeo quod erat ex purpura et auro et ſmaragdo. et p̄cioſis lapidibus intextū: iu=gulatus eſt a iudith. que cū prius vteretur cilicio tunc ornamentū iocunditatis aſſūpſit. Audi ſup̱ hoc ꝯſiliū ſapientis. In veſtitu ne glorieris vnq̄. Et ap̄ls. Non in veſte p̄=cioſa. nec ſit extrinſecus capillatura aut cir=cundacio auri. aut veſtimētoꝝ cult⁹ Cōtra ſup̱fluū ornatum

Attende quid contra ſup̱fluū cultū cōminetur dn̄s per ꝓphām. Pro eo quod eleuate ſunt filie ſyō et ambulauerūt extento collo et nutib⁹ oculoꝛum ibant decaluabit dn̄s verticē filiarū ſyon et crinem eaꝝ nudabit. In die illa auferet dn̄s ornatū calciamentoꝝ ꝛ lunulas toꝛques et monilia et armillas et mitras et diſ=criminalia et periſcelides et murenulas et olofactoria et inaures et anulos ꝛ gemmas in fronte pendentes et mutatoria et pallia ꝛ lintheamīa ꝛ ac⁹ ꝛ ſpecula ꝛ ſindoēs ꝛ vittas ꝛ theriſtra Et p eīt ſuaui odoꝛe fetoꝛ ꝛ p zōa fuicul⁹ p criſpāti crīe caluiciū ꝛ p faſcia pectorali ciliciū Ecce iuſta rddit pēa p cl'pa. vt i eo puniāt i q̄ peccauerāt. Ad huc ſup̱ hijs ali^m audi

ꝓphetam. O tire biſſus varia de egipto tex-
ta eſt tibi in velũ. Jacinctus et purpura de
inſulis elyſa fcã ſunt opimentũ tuũ. dentes
eburneos et ebeninos ꝯmutauerunt ĩ pre-
cio tuo. gemmã. i. guttã et purpurã. et ſcu-
tula et biſſum et ſericum et coccũ ꝓpoſue-
runt in marcatu tuo. Vedan inſtitores tui
in tapetibꝰ ad ſedendũ. et repleta es et glori-
ficata nimis. Sȝ nunc contrita es in mari
. et in profundis aquarũ opes tue: ad nichi-
lum deducta es. et nõ eris vſqȝ in ꝑpetuum

Qd plꝰ ꝺ̇fertur veſtibꝰ q̄ꝫ v̇tutibꝫ

CVm quidã ph̄s in hitu contemptibili prin-
cipis aulã adiſſet et diu pulſans nõ fuiſſȝ ex-
auditus. Sed quociens tẽptaſſet ĩgredi to-
ciens contigiſſet repelli. mutauit hitum ꝛ aſ-
ſumpſit ornatũ. tunc ad primam vocẽ aditꝰ
patuit venienti. qui procedens ad principẽ
palliũ quod geſtabat cepit venerabilit̉ oſcu-
lari. Sr̄ quo princeps admirans quid age-
ret exquiſiuit. ph̄s rñdit. honorãtẽ honoro
: qꝛ quod v̇tus nõ potuit. veſtis optinuit. O
vanitas vanitatẽ. plus honoris defert̉ veſti-
bus q̄ꝫ virtutibus: plus venuſtati q̄ꝫ honeſta-
ti

De fuſcatiõe coloꝝ ꝛ ſupfluo ornatu do-
mꝰ ꝛ mẽſe

Artificialis ſpẽs ſupducit̉

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

et facies obducitur naturał·tamꝙ hominis
artifitiũ artẽ ſupet creatois Nõ ſic ñ ſic Cõ
ſiderate inquit lilia agri quomodo creſcunt
.non laborãt neqꝫ nent. Dico autẽ vobis qm̃
nec ſalomon ĩ oĩ gloria ſua coopatus ẽ ſicut
vnũ ex iſtis. abſit vt adulterinus color ꝑpa-
bilis ſit natiuo: quinimmo. cũ facies adulte
rino colore fuſcatur. os abhominabili feto-
re corrumpitur Vniuerſa vanitas õnis ho-
mo viuens Quid enĩ vani? ꝙ pectere cri-
nes planare ceſariem. tingere genas. vnge-
re faciem. producere ſupcilia Qñ quidẽ fal-
lax ſit gl'ia. et vana pulcritudo Om̃is caro
fenum et omnis gloria eius quaſi flos feni
. qm̃ tamꝙ fenum velocitur areſcent. et quẽ
admodũ olera herbarum cito decident Vt
autem ornatum pſone pertranſeam ne ma
lingnius pocius ꝙ verius videar ſubticere
quid vanius ꝙ ornare menſam mantilibus
picturatis. cultellis ebore manitatis. vaſis
aureis. vaſculis argenteis. cuppis ⁊ nappis
. ſcutellis et coclearibus. furtinulis et ſalſa-
rĳs baſilibus et vrceolis. capſulis ⁊ flauellis
Quid prodeſt pingere cameras. ditare ꝑti
cas. palliare veſtibulum. ſubſternere pauim̃
tum. componere lectum inflatum plumis

opertum ſcritis obductum cortuus. aut eci am canopeo Scriptum eſt enī Non cū morietur accipiet oīa. neq3 deſcendet cum eo gloria domus eius Tercia ps huius opuſculi de miſerabili huāne ɔdiciōis egreſſu C°

Non ē q̄ labe et inmundicicia cordis de cordis mundicia valeat gl'ari. qm̄ In multis offendim⁹ oēs. et ſi dixerim⁹ quia pccm̄ nō habem⁹. noſipſos ſeducim⁹. et veritas in nob̄ nō eſt Quis enī eſt ille qui vel illō dicē valeat cū aplo Nichil michi cōſcius ſum. ſed nō in hoc iuſtificatus ſum Quis eī eſt hic et laudabim⁹ eum Ecce int̄ ſanctos nemo eſt immutabilis. Celi non ſunt mūdi in ɔſpectu eius. et in angelis ſuis repit de⁹ prauitatem Quanto magis abhominabil' eſt homo vilis et inutilis. qui bibit q̄ſi aquā iniquitatem Penituit ergo deum quod feciſſet hominē in terra. eo q̄ multa eſſet malicia ſuper terrā. et cuncta cogitacio hominis omni tempore ad malum eēt intenta. et ideo tactus dolore cordis intrinſicus deleuit hominem quem creauit Porro ſuperhabundauit nequicia et refriguit caritas multorum Omnes declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt. non eſt qui faciat bonum. non eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

vſqȝ ad vnum Tota terenica mortaliū mor
talibus eſt plena peccātis:vt vix valeat inue-
niri qui non deuiet ad ſiniſtrā qui nō reuer-
tatur ad vomitū.qui nō putreſcat ī ſtercoē
quin pocius glorietur cū malefecerint ꝛ ex-
ultet in rebus peſſimis Repleti oī iniquita-
te malicia fornicacione.auaricia neq̄cia:ple-
ni inuidia.homicidijs.ꝯtencionibus.dolo
malignitate Suſurrones.detractores deo
odibiles.ꝯtumelioſi.ſuꝑbi elati īuētoēs ma
loꝝ.ꝑentibus nō obedientes.inſipiētes nō
ꝯpoſiti.ſine affectiōe.abſque federe.ſine mi
ſericordia Talibꝰ et peioribꝰ mundꝰ iſte re
pletus habūdat.hereticis et ſciſmaticis ꝑfi-
dis et tirannis.ſimoniacis et ypocritis.am-
bicioſis et cupidis.raptoribus et predonibꝰ
.violentis et execratoribus.vſurarijs et fal-
ſarijs.impijs ac ſacrilegis.proditoribus et
mendacibus adulatoribus et fallacibꝰ.gar-
rulis.et verſutis.guloſis et ebrioſis.adulte
ris et inceſtuoſis.mollibus et inmūdis Pi-
gris et negligentibus.vanis et prodigis.in
petuoſis et iracūdis.inpacientibꝰ et conſtā
tibus.veneficis et auguribus.incredulis
et deſperatis.demum vniuerſis vicijs irre
titis.Porro ſicut deficit fumus deficient et

ſicut fluit cera a facie ignis ſic peccõres pibũt
a facie dei ¶ De putredine cadauerum
Exibit ergo ſps ei⁹ et reuertetur ĩ trã
ſuam In illa die peribunt oĩs cogitaciones
eoꝝ O q̃ta mortales de mũdane ꝓuiſiõis
incertitudĩe cogitãt: ſed ſub repentine mor-
tis articulo repente cuncta q̄ cogitauerant
euaneſcunt Sicut umbra cũ declinat abla-
tus ſum et excuſſ⁹ ſum ſicut locuſte Exibit
ergo ſpirit⁹ nõ voluntari⁹ ſed inuit⁹: qꝛ cũ
dolore dimittet qd̉ cũ amore poſſidit. velit
an nolit conſtitut⁹ eſt ei t̃minus qui p̄teriri
non poterit in quo terra reuertatur in t̃ram
Scriptũ eſt eni Terra es ꝛ in terrã ibis Na
turale ſ quidẽ eſt vt mat̃iatũ in materiã re-
uertatur Auferet ergo ſpm̃ eoꝝ et d̉ficiẽt. ꝛ
in puluerẽ ſuũ reuertentur Cũ autẽ morie-
tur homo hereditabit vermes et ſerpentes
Oẽs enim puluere dormiunt et ỏmes opi-
ẽt eos. ſicut veſtimẽtũ ſic ꝯmedꝫ eos ỏmis
et ſicut lanã ſic deuorabit eos tinea Quaſi
putredo ꝯſũ med⁹ ſum. ꝛ quaſi veſtimẽtũ qd̉
ꝯmeditur a tinea Putredini dixi. pr̃ me⁹ es
. mater mea et ſoror mea vermibus. homo
putredo filius hominis vermis. q̃ turpis
pater q̃ vilis mater. q̃ abhominabilis ſoror

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Conceptus eni eſt homo ex ſanguie per ar
dorem libidinis putrefcō cuius tādem cada
ueri quaſi funebres uermes aſſiſtent. Ui
uus genuit pediculos et lumbricos. mortu
us generabit uermes muſcas et bufones ui
uus pducit ſterc? et uomitū. mortuus pu
tredinē et fetorē Uiu? hominē unicū īpig
uabat. mortuus uermes plīmos inpinguabit
Quid ergo fetidius humano cadauere
Quid horribili? hoīe mortuo Cui? gratiſſi
mus āplexus erat in uita. eciā aſpect? eius
moleſtus erit in morte Quid ergo proſunt
diucie. quid delicie. quid hōres diuicie nō li
berabūt a morte delicie a ūme non dfendēt
hōres nō eripiēt a fetore Qui qndā fulge
bat ornatus in aula modo ſordz nud? in tū
ba Qui qndā ſedbat glorioſus ī trono. mō
iacet deſpect? in tumulo Qui qndā veſce
batur delicijs in cenaculo. mō ɔſumitur a ō
mibus in ſepulcro O triſti mēoria dapnaꝝ

Vindicta carnis ipiꝰ uermis z ignis v
terqz duplex Interior q rodit z urit cor
exterior q rodit z urit corp? Uermis īgt eoꝝ
nō morietur et ignis nō extiguetur. Dabit
dn̄s ignem et vermes ī carnes coꝝ ut vran
tur z senciāt vſqz ī ſempitnū Uermis ɔſcien

cie triplicitꝰ lacerabit . affliget memoria tur-
babit prudencia torquebit anguſtia Venient
in cognicionē peccōꝝ ſuoꝝ timidi et trāſdu-
cet illos exaduerſo iniquitas eoꝝ dicentes
Quid profuit nobis ſuperbia et iactācia di
uiciaꝝ quid contulit nobis Tranſierunt iā
oīa quaſi umbra. ſicut nauis q̄ ꝑtranſit fluc
tuantē aquā. cuius cū ꝑtranſierit vndas nō
eſt inueſtigiū. ſic et nos nati ꝯtinuo deſini-
mꝰ eſſe. virtutis quidē nullū ſignū valemꝰ
oſtendere . ſed in malignitate nr̄a ꝯſumpti
ſumus Cū ingenti turbaciōe recogitabunt
q̄ cū nimia delectacione geſſerūt. vt ſtimulꝰ
memorie pungat ad penam. quos aculeus
nequicie ſtimulauit ad culpā

De inutili pnīa reproborū

DIcent intra ſe penitenciam agētes Errauimꝰ a via veritatis
.et iuſticie lumen non illuxit nobis. tunc in-
cipient dicere montibus cadite ſuper nos: ꝛ
collibus operite nos Sic penitebunt ad penā
.ſed non contrerentur ad veniam Juſtum ē
enim vt quia noluerunt cum potuerunt : cū
vellent non poſſint. Dedit enim eis deus lo
cum penitencie .et ipſi abuſi ſunt eo Prop-
terea diues qui cruciabatur ī flāma dicebat
ad abraā Rogo te pater vt mittas lazarū in

domo patris mei.habeo enim quiqꝫ fratres
.ne et ipi veniant in hunc locū tormentorū
Cui cum abraham reſpondiſſet hn̄t moyſē
et prophetas audiant illos ſubiunxit Non
pater abraham . ſed ſiquis ex mortuis ierit
ad eos.penitenciā agent Agebat et ip̄e pei-
tenciā in iferno Sed quia cognoſcebat illā
inutilem.rogauit vt annunciaretur hoc fra
tribus ſuis quatenus agerēt penitēciā i hoc
ſeculo fructuoſam quia tunc ꝓdeſt hom ni
penitere cū poteſt ip̄e peccāre Qd ineffabili ā
v Videntes turba .guſtia dap̄natorū
buntur timore horribili gementes pre āguſ
tia ſpiritus et dicētes Hȳ ſunt quos al quā
do habuimus in deriſum . et ſimilitudinem
improperȳ Nos inſenſati vitā eoꝝ eſtima
bamus inſaniem.et finem eoꝝ ſine honore
Ecce quomodo ꝯputati ſunt inter filios dī
.et inter ſanctos ſors illoꝝ eſt Supplicium
erit maloꝝ intueri gloriam bonoꝝ licet for-
te poſt diem iudicȳ ſancti quidē viſuri ſunt
reprobos in tormentis Secundum illud:le
tabitur iuſtus cum viderit vindictā impio-
rū Reprobi vero non ſunt viſuri beatos in
gloria.ſecundum illud Tollatur ipi s ne vi
deat gloriā dei Talia dicēt i iferno peccōres

qm̄ ſpes impij tamquam lanugo ē que a vē
to tollitur tāquā ſpuma gracilis que a ꝓcel-
la diſpergitur et tāquā fumus a vento dif-
fuſus. et tāquā memoria hoſpitis vni⁹ diei

De igne gehennali

IGnis gehenne nec lignis nutrit̄. nec
flatu ſuccenditur. ſed a deo creatus eſt inex
tinguibilis ab origine mundi Scptū eſt enī
Deuorabit eos ignis q̄ nō ſuccēditur Cre-
ditur autē eē ſub terris. ſcd̄m illō ꝓpheticū
Infernus ſubt̄ ꝯturbat⁹ ē in occurſum ad
uēt⁹ tui Sȝ oīs loc⁹ reꝓbis ē penalis. q̄a ſꝑ
deferūt ſecū cruciatū. et vbiqȝ cōtra ſe torm
tū incurrūt produca inqt ignē de medio tui
q̄ ꝯmedat te Ignis autē gehēne ſꝑ ardebit
et nūq̄ lucebit ſemꝑ vret ⁊ numquā ꝯſumet
. ſemꝑ afficiet et numquā deficiet Eſt enī a-
pud inferos ſumma tenebraꝝ obſcuritas. i
mēſa penaꝝ acerbitas Infinita miſeroꝝ ete-
nitas ligatis itaqȝ manibus et pedibus ꝓi
cite eū in tenebras exteriores ibi erit fletus
et ſtridor dēciū Singula mēbra ꝓ ſuis pec-
catis ꝓpria ſuſtinebūt tormēta vt in eo pu-
niantur in quo peccauerūt Scriptū eſt enī
ꝑ q̄ peccat hō ꝑ hec ⁊ torq̄tur Vn̄ q̄ī lingua
peccauerat torquebatur in lingua. Propter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

quod clamabat. pater abraham miſerē mei
. et mitte lazarum vt intinguat extremū di-
giti ſui in aquā vt refrigēt ligā meā. q2 cru
ciar in hac flāma ¶ De tenebris iferni

Reprobi vero nō ſolū exteriorib9. ſʒ etiā
interiorib9 tenebris inuoluentur. q2a ſpūa i
pariter et corporali luce carebūt Scriptū eſt
eni Tollatur impius ne videat gloriā dei. qui
ſolus tūc erit ī lucē ſempiternā Tātā autē in
penis reprobi tollerabūt anguſtiā. vt vix ali
quid cogitare valeant pret penas. nā illuc
dirigent ipetū cogitaciones vbi ſenciūt vi
doloris ¶ Sane diſcipul9 quidā fertur appa
ruiſſe magiſtro ſuo poſt mortē quem cum
magiſter intellexiſſet eſſe dampnatum que
ſiuit ab eo ſi alique queſtiones apud īferos
verterentur Qui dr̄ rn̄diſſe apud inferos
queri quid ſolummodo non ſit pena Sed ⁊
ſalomon ait. nec opus nec racio nec ſciencia
eſt apud īferos quo tu properas Erit enim
īprobis tanta mētis obliuio. tāta cecitas aī
mi. tanta ꝯfuſio racionis vt raro vl' nūqꝫ
ad cogitandum quitqꝫ de deo poſſint aſſur-
gere. nedū ad confitendū valeant reſpirare
Nam a mortuo tamqꝫ ab eo qui non eſt pe-
rit confeſſio. Scriptum eſt enim Non mor

tui laudabunt te domine: neqꝫ omnes q̄ deſ
cendunt in infernum Non infernus ꝯfitebi
tur tibi neqꝫ mors laudabit te Cō ꝯfuſione penarū

DImitte me domine vt plan
gam paululum dolorē meū antequā
vadam ad terrā tenebroſam et optam mor
tis caligine Terrā miſerie et tenebraꝝ. vbi
vmbra mortis. et nullus ordo ſed ſempiter-
nus horror in habitat Ordo quidem erit in
quātitate penarū. qm̄ in qua menſura mēſi
fueritis remecietur vobis. vt qui grauiꝰ p̄-
cauerit. grauius puniatur. potentes enī po
tenter tormenta pacienter. ſed ordo nō erit
in equalitate rerum. quia de aquis niuium
tranſſibunt ad colorem nimium. vt ſubito
contrariorum mutacio grauiorem inferat
cruciatum Experimento cognoui qꝛ aduſtꝰ
ſi frigidum ſtatim adhibeat ardenciorē ſen
ciet cruciatum Cō indeficiencia tormentoꝝ

SIcut oues ī inferno poſiti ſunt mors
depaſcet eos. Dictum eſt hoc a ſimili
iumentorum que non radicitus herbas e-
uellunt ſed ſummitates ſolummodo car-
punt. vt iterum herbe renaſcantur ad paſ-
tum. Sic et impij quaſi morte depaſti reui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

41

reuiuiſcent ad mortem vt eternaliter mori-
antur Sic inconſumptũ ticꝗ ſemꝑ qꝫ renaſ
cens.non perit vt poſſit ſepe ꝑirciet ur Tũc
erit mors inmortalis.tunc viuẽt morti qui
vite ſunt mortui.querẽt mortẽ et nõ inueni
ent qui vitam habuerũt et ꝑdiderunt Audi
iohãnẽ ĩ apocalipſi dicentẽ In dieb⁹ illis q̄-
rent hoĩes mortẽ et nõ inuenient eam .deſi
derabũt mori.ꝫ fugiet mors ab ill' O mors
q̄ꝫ dulcis es quib⁹ tam amara fuiſti , te ſolã
deſiderant optabunt qui te ſolam vehemẽt
oderunt Quare reꝓbi nũq̄ꝫ liberabũt a pẽa

Nullus igitur ſibi blandiatur . et dicat
quia deus in finem nõ iraſceretur ne-
qꝫ ineternũ indignabit ſed miſeracioẽs ei⁹
ſuꝑ omĩa opera eius . quia cum iratus fue-
rit non obliuiſcetur miſeri . nec quitquam
eorum que fecit odiuit . Aſſumens in ar-
gumentum erroris qd ait deus per ꝓphetã
Congregabuntur in congregacione vnius
faſtis in lacum.et claudentur in carcere . et
poſt multos dies viſitabuntur Homo nam
qꝫ peccat ad tempus .non igitur deus puni
et ineternum .O ſpes inanis . o falſa pre-
ſumpcio .non credat fuſtra errore decept⁹
qd aliquo precio redimẽdus ſit .qm̃ ĩ iferno

nulla eſt redempcio Congregabũtur ergo
in lacum peccãres ⁊ claudentur in carcẽ ſcilcꝫ
in ĩferno in quo ſine corporibꝰ uſqꝫ ad diem
iudicij torquebuntur. et poſt multos dies
.i. poſtq̄ꝫ reſurgẽt cũ corporibꝰ ſuis. in nouiſ
ſimo die viſitabũtur nõ ad ſalutẽ. ſed ad vi-
dictã. q̇a poſt diẽ iudicij grauius punientur
Sic ⁊ alibi. dicitur viſitabo in v̇ga iniquita-
tes eoꝝ ⁊ in v̇beribꝰ peccã eoꝝ Predeſtiatis
ergo deus iraſcitur tp̄alr̄ · quia flagellat pr̄
oẽm filiũ quẽ recipit. de quibus illud accipit
Nõ in finẽ iraſcetur neqꝫ ineťnũ ꝯmĩabitur
Repbis vero iraſcitur eťnalr̄. quia iuſtũ ẽ
vt qḋ ĩpius in ſuo p̄uaricatur eterno. deus
vlciſcatur in ſuo Nã licet peccãdi facultas il
lum dimittat: tam̄ ip̄e nõ dimittit volunta-
tẽ peccãdi. Scriptũ ẽ enĩ Supbia eoꝝ q̇ te
oderunt aſcendit ſemp. nõ humiliabũtur re
probi iã deſperati de venia. ſed malignitas
odij tantũ ĩ illis excreſcit. vt velint illũ omni
no non eẽ. p quẽ ſciunt ſe tam infeliciter eẽ
Maledicent altiſſimo et blaſphemabunt ex
celſum. conquerentes eum malignum qui
creauit eos ad penam et nunquam incline-
tur ad veniam. Audi iohannem in apoca-

lipſi dicentem Grando magna deſcendit ď
celo in hoīes. et blaſmauerut hoīes deū ꝓp
ter plagā. q̄m magna facta ē nimis Volun-
tas ergo dampnati licȝ amiſerit poteſtatis
effectū. ſemꝑ tamē habebit malignitatis af
fectum Et ipſa erit in inferno ſupplicium. q̄
fuerat in mundo peccm̄: licet forſan et ibi pec
catū ſit ſed nō meritū pene Impius ḡ q̇a ip
habebit in ſe reatū ex culpa. ſemꝑ ſenciet cō-
tra ſe cruciatū ex pena: quia qḋ ip̄e ꝑ peītē-
ciā nō deleuit. de⁹ ꝑ indulgēciā nō remittet
Ad magnā ergo ꝑtinet iuſticiā iudicātis . ſi
nūquam ē gehennali careant ſupplicio : qui
nūq̄ȝ voluerunt in vita carere pccō Voluiſ-
ſent itaqȝ ſi potuiſſent ſine fine viuere vt po
tuiſſent ſine fine peccāre Dn̄dūt ei q̄ ī pccō
ſꝑ viuere cupiunt q̇ numq̄ȝ ďſinūt peccāre dū
viuunt teſtiō ď ſupplicijs et̄nalib⁹
Quis inq̇t plapas poterit habitare de
vobis cū ardoꝛib⁹ ſempit̄nis Illic fum⁹ eit
in furoꝛē meo ignis ardens tota die. nocte ⁊
die nō extiguetur: ſȝ aſcendit fum⁹ ei⁹ vſqȝ ī
ſempit̄nū. Jhēmias Dabo vos ī oppꝛobꝛiū
et ī ignominiā ſempit̄nā q̄ nunquā obliuiōe
delebitur Daniel Qui doꝛmiūt in t̄re pul-
uere euigilabūt . alij in vitā eternam. alij in

obprobriū vt videant ſemꝑ Salomō mor-
tuo homine impio nulla ſpes erit de eo . hic
extimplo veniet ꝑdicio ſua . ꝛ ſubito ꝯteret
nec habebit vltra medicinam . Johannes ī
apocaliphis Siq̇s adorauerit beſtiā vľ ẏma
ginē ei⁹ . hic bibet de vino ire dei . et cruciabi-
tur igne et ſulphure . et fum⁹ tormētoꝝ ei⁹
aſcendet in ſecula ſeculoꝝ . nec habebit req̄ē
die ac nocte q̇a adorauerit beſtiam et ẏma-
ginē eius Confirmat hec veritas que dāp-
nandos in iudicio ſentencialiter reprobabit
Ite maledicti in ignē eťnū qui ꝑparat⁹ eſt
diabolo et angelis eius Si ſecundū iudiciū
diuinū . in ore duoꝝ ľ triū ſtet oē verbū . quā
to magis teſtimonio tot et tantoꝝ de pro-
poſita veritate cōſtabit ¶ Dō die iudicij

Ecce ğ dies dñi veiet crudľ ꝛ īdigācio
is ple⁹ ꝛ ıē ꝛ furoīs ad ponēdā ťrā ī ſolitudi
nē . ꝛ ad peccātoēs ei⁹ ꝯterendos de ea . quo
niam ſtelle celi et ſplendor earum non expā
dent lumen . Obtenebratus eſt ſol in ortu
ſuo et luna non ſplendebit in lumine ſuo . et
viſitabo ſuꝑ orbem mala . et contra impios
iniquitatē eoꝝ . et quieſcere faciam ſuperbiā
infidelium . et arroganciam forciū huiliabo
Propter hoc omnes manus diſſoluētur . et

omne cor hominis tabeſcet et contere[tur]
Torſiones et dolores tenebūt eos.vnꝰqſqꝫ
ad pximū ſuum ſtupebit .facies ↄbuſte vul-
tus eoꝝ Dies illa dies ire calamitatis ꝛ mi-
ſerie.dies tube ꝛ clāgoris.qꝛ ↄſummacōe cū
feſtinacōe faciet deus cunctis habitātibus
ſup terrā Et ſupueniet dies illa repētia tā-
quā laqueus in oēs qui ſedent ſup faciē tre
.q̄niam ſicut fulgur exit ī oriente et apparet
vſqꝫ ad occidentē.ita erit aduētus filiꝰ hoīs
Dies enī dn̄i ſicut fur in nocte ita veīet Cū
dixerīt pax et ſecuritas.tūc repētinꝰ ſupue-
niet interītꝰ ſicut q̇ dolorē in vtēo habēt et
nõ effugient ¶ De p̄cedenti tribulacōe
Precedet autē magna tribulacō qual[is]
numq̄ꝫ fuit ab inicio mūdi vſque mō nec fiet
.et niſi breuiati fuiſſent dies illi.nō fierit ſal-
ua oīs caro Surget enī gens contra gentē
.et regnū aduerſus regnū et erūt terre mo-
tus p loca.et peſtilēcie.ꝛ tēpeſtates.ꝛ fames
.ꝛ erūt ſigna in ſole et luna et ſtellis et ī tris
p̄ſſura genciū pre ↄfuſione ſonitꝰ maris et
fluctuū Surgēt pſeudo xp̄i.ꝛ pſeudo pphe
.et dabunt ſigna multa et prodigia.vt in er-
rorē īducātur ſi fieri poteſt eciā electi . Tūc
reuelabitur hō peccāti filius perdicionis qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

aduerſatur et extollitur ſupra omne quod dicit̄ a qd̄ colitur de⁊.ita vt in templo dei ſedeat oſtendens tamquam ſit deus quē dominus iheſus criſtus interficiet ſpiritu oris ſui ꝫ Mittetur autem helias priuſquam dies domini veniat magnus et horribilis et conuertet corda filiorū ad patres et corda patrum ad filios.cum quo veniet enoch et prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta amicti ſaccis.et cum finierint teſtimoniū ſuum.beſtia que aſcendet d̄ abiſſo faciet aduerſus eos bellum et vincet illos et occidet .et corpora eoꝝ iacebunt in plateis ciuitatis magne vbi deus eorum crucifixus eſt.et poſt tres dies et dimidium.ſpiritus vite intrabit eis Qualiter veniet domin⁊ ad iudicium

Stati āt poſt tribulacionem dierum illorum ſol obſcurabitur.et luna non dabit lumem ſuum . et ſtelle cadent de celo.et virtutes celoꝝ mouebuntur ꝫ tūc apparebit ſignum filij hominis in celo.ꝫ p'ā gent ſe omnis tribus terre.Reges et principes et tribuni et diuites.et omnis liber ꝫ ſeruus abſcondent ſe in ſpeluncis .et in petris moncium.et dicent petris et montibus .cadite ſuper nos et abſcondite nos a facie ſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

dentis in throno.et ab ira agni . quoniam
venit dies magnus ire ipſorum. et quis po
terit ſtare Et mittet angelos ſuos cum tu-
ba et voce magna.et cōgregabunt electos
eius a quatuor ventis celi A ſummis celorū
vſque ad terminos coꝝ Tunc ipſe domin⁹
in iuſſu et in voce archangeli et in tuba dei
deſcendet de celo.et omnes qui in monum̄-
tis ſunt audient vocem filij dei. et procedēt
boni in reſurrexionem vite Mali vero in re
ſurrexionen iudicij .Mors et infernus da-
bunt ſuos mortuos qui in ipſis erūt Et vi-
debit omnis oculus.et qui eum pupugerūt
filium hominis venientem cū virtute mag-
na et maieſtate Veniet autem dominus ad
iudicium non ſolus.ſed cum ſenatorib⁹ po-
puli ſui ſedebunt et ipſi ſuꝑ ſedes duodecim
iudicantes duodecim tribus iſrahel Aſpicie
bam inquit daniel donec throni poſiti ſunt
.et antiquus dierū ſedit.veſtimentum eius
quaſi nix candidum.et capilli capitis eius q̄
ſi lana munda Thron⁹ eius q̄ſi flāma igīs
accenſus.fluuius igneus rapiduſqꝫ egredi-
ebatur a facie eius Milia milium miniſtra-
bant ei.et decies centena milia aſſiſtebant
ei Deus noſter manifeſte veniet deus noſ-

ter et non ſilebit Ignis in ꝯſpectu eius ardē-
bit et in circuitu eius tempeſtas valida Ad-
uocauit celum deſuper vt diſcernat poplum
ſuū Nubes et caligo in ꝯſpectu eiꝰ . iuſticia
et iudicium correctō ſedis eius Nā ꝯgrega
buntur ante eum oēs reges . omnes gētes
ſeruient ei Et ſeperabit eos ab inuicē ſicut
paſtor ſegregat oues ab hedis . et ſtatuet
quidem a dextris.hedos autem a ſiniſtris

De potencia ſapiencia et iuſticia iudicis

O Quantus tunc erit timor et tremor
o quantus tunc erit luctus ⁊ gemitus
et fletus Nam ſi colūpne celi contremiſcūt
et pauent aduentum eius . et angeli pacis
amare flebunt.peccatores autem quid faci-
ent Si iuſtus vix ſaluabitur.impiꝰ ⁊ pecca-
tor vbi patebunt Propterea clamabat pro-
pheta Ne intres in iudicium cum ſeruo tuo
domine quia non iuſtificabitur in conſpec-
tu tuo omnis viuens Si enī iniquitates ob-
ſeruaueris domine . domine quis ſuſtinebit
Quis non timet potentiſſimum iudicē . ſa-
pientiſſinium ⁊ iuſtiſſimum . potētiſſimum
quem nemo poteſt effugure . ſapientiſſimū
quem nemo poteſt latere . iuſtiſſimū quē ne
mo poteſt corrumpere Si fortitudo queri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

tur robuſtimus eſt .ſapiēs corde ⁊ fortis ro
bore Si equitas iudicij .nemo audet ꝑ me
reddere teſtimoniū Si iuſtificare me volue
ro.os meū ꝯdempnabit me:et ſi ſiplex fuēo
.ꝑuum me comprobabit Ipſe dixit et facta
ſunt Qui vocat ſtellas et dicunt aſſumus
Qui facit angelos ſuos ſpiritus et miſtros
ſuos flāmā ignis Cuius voluntati nichil ō
nino reſiſtit.cui nullum verbum eſt inpoſſi-
bile Cui flectitur omne genu . celeſtium t̄reſ
trium et infernorū.Hunc ḡ nemo poteſt ef
fugere ſicut dicit ꝑpheta Si aſcendero ī ce
lum tu illic es.ſi deſcendero ad infernū ades
Ipſe ſcrutatur corda et renes.cuius oculis
omnia nuda ſūt et aperta.Qui pluuie gut-
tas et arenā maris dinumerat Deus ſciēci-
arum dominus.ꝑſcius omniū.ꝯſcius ſingu
lorum.omnium indagator.hūc ḡ nemo po
teſt latere ſicut apl's dicit Non eſt ulla crea
tura inuiſibilis in conſpectu eius Ipſe ē iu-
dex iuſtus.fortis et longaminis.qui nec p̄-
ce nec precio nec amore nec odio declinat a
ſemita rectitudinis.ſed via regia ſemꝑ ince-
dens nullum malum preterit inpunitū .nul
lum bonum irremuneratū relinquit Hunc
ergo nemo poteſt corrūpere . iuxta qḋ apt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

pſalmiſta Tu reddis ſingulis ſecundũ opa
ſua De extremo iudicio

Quis autem non timeat illud examen
in quo erit idem acuſator . et aduocatus et
iudex Accuſabit eũ cum dicet Eluriui et nõ
dediſtis michi mãducare . ſitiui et non ddiſ-
tis michi bibẽ . Aduocabit cũ ſubdet Quã
diu nõ feciſtis uni de minoribus hÿs . nec
michi feciſtis Judicabit cum inferet Diſce-
dite a me maledicti in ignem eternũ . Non
erunt in illo iudicio teſtes neceſſarÿ . q̃a tũc
manifeſta erunt abſcõdita tenebraꝝ Nichil
enim occultum quod nõ reuelabitur Tunc
libri erunt aperti et iudicabũtur mortui ex
hÿs que ſcripta ſunt in libris ſecundũ opẽa
coꝝ Quantus tunc erit pudor in pccãtori-
bus quanta ꝯfuſio . cum coꝝ nefandiſſima
crimina cunctis erunt liquido maĩfeſta Be
ati quorum remiſſe ſunt iniquitates . et quo
rum tecta ſunt peccata Ab illa ſentencia nũ
quid poterit prouocari Minime . quia pat
om̃e iudin dedit filio qui claudit et nemo a-
perit . aperit et nemo claudit . Os enĩ domĩ
locutum eſt Qꝫ nichil proderit dampnãdis

Tunc nichil proderint dampnãdis o-
pes . non defendent honores . nõ ſuf-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

fragabuntur amici Scriptum eſt enī . Aurū et argentū eorū non valebit liberare eos in die furoris dn̄i . flebunt et plangent ſuper ſe omnes reges terre . cum viderint fumū incē dij propter timorem tormentorū ei⁹ Quid ergo facietis in die viſitationis ꝛ calamitatis de longe veniētis . ad cui⁹ fugietis auxiliū Vnuſquiſqꝫ onus ſuū portabit . Aīa que peccauerit ipſa morietur O diſtrictū iudiciū in quo non ſolū de fcīs . ſed de omni vbo ocioſo quodcūqꝫ locuti fuerint homines reddituri ſunt racionē . in quo vſqꝫ ad nouiſſimū quadrantem exigetur debitum cum vſuris Quis ergo fugē poterit a ventura ira Mittet ergo filius hominis angelos ſuos ꝛ colligent de regno ſuo omnia ſcandala ꝛ alligabunt faſciculos ad ꝯburendū . et mittet eos in caminū ignis ardentis Ibi erit flet⁹ ꝛ gemitus . eiulatus ꝛ vlulatus . luctus et cruciatus . ſtridor et clamor . timor ꝛ tremor . labor et dolor . ardor et fetor . calamitas ꝛ egeſtas . obſcuritas et aſperitas . anguſtia ꝛ triſticia . obliuio et ꝯfuſio . torſiones et punctiones . amaritudines et terrores . fames et ſitis . frigus et cauma . ſulphur et ignis ardens in ſecula ſeculorum . amen

Summula domini. Innocencij pape
De vilitate condicionis humane
Explicit feliciter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
225 G 52